

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA VÝTVARNÉ KULTURY

**TELEVIZNÍ OBRAZ V ŽÁKOVSKÉM POJETÍ
VIZUALITY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Karolina Holubová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělání

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc.

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 17. dubna 2013

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce Doc. PaedDr. Janu Slavíkovi, CSc. za jeho ochotné a odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce. Velice si vážím jeho cenných rad a času, který mně i mé práci věnoval.

Dále bych chtěla poděkovat žákům a žákyním 10. základní školy v Plzni za spolupráci při vyplňování kvantitativních dotazníků.

V Plzni

.....

.....

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolina HOLUBOVÁ**
Osobní číslo: **P10B0547P**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Televizní obraz v žákovském pojetí vizuality**
Zadávající katedra: **Katedra výtvarné kultury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zjistit prostřednictvím kvalitativního výzkumu vliv televizního obrazu na pojetí vizuality u žáků ve věku 11 až 15 let. V teoretické části práce shromáždím současné poznatky o vlivu televize na děti a mládež se zvláštním zřetelem na vizuální stránku životního stylu. Objekt empiricko-výzkumné části práce je žákovské pojetí vizuality vyjádřené v komentovaném výtvarném projevu. Metodickým nástrojem zkoumání je případová studie založená na rozhovoru se žákem, který se opírá o žákovu výtvarnou tvorbu. Zpracuje nejméně 5 případových studií se žáky odpovídajícího věku. Bakalářská práce obsahuje i zkoumání prostřednictvím dotazníku sledujícího vliv televizního obrazu na pojetí vizuality a na sebepojetí u dětí odpovídajícího věku. Na základě teoretických a empiricko-výzkumných poznatků zpracuji úvahu k tématu vliv televizního obrazu na pojetí vizuality u žáků ve věku 11 až 15 let.

Anotace:

V mé bakalářské práci se zabývám vlivem televizního obrazu na pojetí vizuality u dětí ve věku od jedenácti do patnácti let. Práce obsahuje dvě části, teoretickou a empirickou.

V teoretické části shromažďuji současné poznatky o médiích a jejich vlivu. Následně popisuji vliv televizního vysílání na děti a mládež podle jejich věku.

V empirické části používám jak kvalitativní, tak kvantitativní metodiku výzkumu. V rámci kvalitativního průzkumu rozebírám pět případových studií, které se opírají o výtvarnou tvorbu patnáctileté dívky. V kvantitativním výzkumu zjišťuji vliv televizního obrazu na pojetí vizuality a na sebepojetí u dětí odpovídajícího věku. Dotazníky následně vyhodnocuji. Průzkum jsem prováděla pomocí dotazníků na 10. základní škole v Plzni.

Úvaha v závěru práce nabízí na základě všech doposud zjištěných informací možná doporučení, jež by mohla zabránit negativnímu vlivu televize.

Klíčová slova: média, televize, negativní vlivy televize, životní styl, dětský vývoj, kvalitativní a kvantitativní průzkum

Abstract:

In my work, I explore the influence of the TV picture on the concept of visuality by children at the age from 11 to 15. This work consists of two parts, theoretical and empirical.

In the theoretical part, I collect current knowledge of the media and their influence. Then I describe the influence of television on children and youth by their age.

In the empirical part, in the qualitative survey, I analyze five case studies which are based on the Art work of fifteen year old girl. In the quantitative survey, I find the influence of television on the concept of visuality and self-esteem by children at the corresponding age. I conducted the survey using questionnaires at 10 primary school in Pilsen.

The conclusion of my work contains the reasoning, which offers possible recommendations to prevent the negative effect of television. The recommendations are based on all information gathered so far.

Keywords: media, television, the negative effects of television, lifestyle, upgrowth of children, qualitative and quantitative survey

OBSAH:

1	ÚVOD.....	10
2	TEORETICKÁ ČÁST.....	12
2.1	Média a jejich vliv na výchovu.....	12
2.1.1	Definice médií.....	12
2.1.2	Vliv médií na jedince	13
2.1.3	Média a hermeneutika	14
2.1.4	Vliv médií na výchovu.....	15
2.1.5	Výzkum médií v Americe	16
2.1.6	Mediální pedagogika	17
2.1.7	Změny s nástupem médií	17
2.2	Televize.....	19
2.2.1	Utlumování jedince televizí	19
2.2.2	Televize a rodiče	20
2.2.3	Lákání televizní obrazovky.....	21
2.2.4	Sebepojetí.....	21
2.2.4.1	Změny s nástupem médií	22
2.3	Vliv televize	23
2.3.1	Vznikající problémy u diváka	24
2.3.2	Paynův fond.....	24
2.3.3	Marie Winnová a její kniha.....	24
2.4	Negativní vlivy televize	26
2.4.1	Negativní vliv na zrak.....	26
2.4.2	Klesající dětská fantazie	28
2.4.3	Logopedie	28
2.4.4	Hyperaktivita	28
2.4.5	Působení televizního násilí	29
2.4.5.1	Fikce.....	30
2.5	Dětský vývoj pod vlivem televizní obrazovky.....	31
2.5.1	Dítě ve věku 3 až 5 let	31
2.5.2	Dítě ve věku 6 až 8 let	31
2.5.3	Dítě ve věku 10 až 11 let	31
2.5.4	Dítě ve věku 11 až 15 let	32
2.5.5	Shrnutí vlivu televize na různou věkovou skupinu	32

2.6	Životní styl	33
3	EMPIRICKÝ VÝZKUM	34
3.1	Metodologie a metody	34
4	KVALITATIVNÍ VÝZKUM	34
4.1	Rozhovor s návodem a narativní rozhovor	34
4.2	Případová studie.....	35
4.2.1	Analýza dat případové studie	35
4.2.2	Výzkumný problém	35
4.2.3	Cíl výzkumu.....	35
4.2.4	Objekt výzkumu.....	36
4.3	Téma č.1	36
4.3.1	Obrázek č. 01: Autorský obrázek k rozhovoru 01.....	36
4.3.2	Poznatky k tématu č. 1	37
4.4	Téma č. 2	38
4.4.1	Obrázek č. 02: Autorský obrázek k rozhovoru 02.....	38
4.4.2	Poznatky k tématu č. 2:	39
4.5	Téma č. 3	40
4.5.1	Obrázek č. 03: Autorský obrázek k rozhovoru 03.....	40
4.5.2	Poznatky k tématu č. 3:	41
4.6	Téma č. 4	42
4.6.1	Obrázek č. 04: Autorský obrázek k rozhovoru 04.....	42
4.6.2	Poznatky k tématu č. 4:	42
4.7	Téma č. 5	44
4.7.1	Obrázek č. 5: Autorský obrázek k rozhovoru 05.....	44
4.7.2	Poznatky k tématu č. 5:	45
4.8	Závěr.....	45
5	KVANTITATIVNÍ VÝZKUM.....	47
5.1	Dotazníkové šetření.....	47
5.1.1	Analýza dat	47
5.2	Formulace výzkumného problému a cíle výzkumu	48
5.2.1	Otázky.....	48
5.3	Výsledky dotazníkového šetření znázorněné v tabulkách a grafech.....	49
5.3.1	4. otázka: Ve svém volném čase:	49
5.3.1.1	Tabulka 1: T-testy, pohlaví	49

5.3.1.2	Tabulka 2: T-testy, věk.....	50
5.3.1.3	Tabulka 3: Korelace	51
5.3.1.4	Tabulka 4: Kendallovy korelace.....	52
5.3.1.5	Tabulka 5: Popisné statistiky	53
5.3.1.6	Tabulka č. 6: Popisné statistiky	53
5.3.2	5. otázka: Čas strávený denně u televize	54
5.3.3	6. otázka: Nejraději se koukám na:	56
5.3.4	7. otázka: Moje nejoblíbenější pořady jsou:	58
5.3.5	8. otázka: Vůbec se nekoukám na:.....	58
5.4	Kvantitativní obsahová analýza.....	60
5.4.1	9. otázka: Jakému televiznímu hrdinovi se podobám? A proč?	60
5.4.2	10. otázka: Jakého televizního hrdinu vůbec nemám rád? A proč?.....	61
5.4.3	11. otázka: Chtěl bych být někým, kdo se objevuje v televizi, ať už ve filmech, ve zpravodajství nebo v něčem jiném? A proč?	63
5.4.4	Shrnutí obsahové analýzy.....	64
6	ÚVAHA.....	66
7	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	68
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
9	SEZNAM PŘÍLOH.....	72
9.1	Příloha č. 01: Přepis rozhovoru č. 01.....	72
9.2	Příloha č. 02: Přepis rozhovoru č. 02.....	74
9.3	Příloha č. 03: Přepis rozhovoru č. 03.....	75
9.4	Příloha č. 04: Přepis rozhovoru č. 04.....	77
9.5	Příloha č. 05: Přepis rozhovoru č. 05.....	80
9.6	Příloha č. 6: Vzor dotazníku.....	82
9.7	Příloha č. 7: Dotazník pro rodiče testovaných dětí	84

1 ÚVOD

Při hledání vhodného tématu své bakalářské práce jsem se snažila vycházet z toho, co mě zajímá a o čem bych se ráda dověděla více. Hrál zde roli i to, že studuji Pedagogickou fakultu na Západočeské univerzitě v Plzni, takže práce s dětmi a mládeží mě zajímá. Z těchto důvodů jsem si vybrala pro svou práci název Televizní obraz v žákovském pojetí vizuality.

Abych byla upřímná, očekávala jsem podstatně větší množství odborné literatury na toto téma. Většinou jsem objevila jen pár stránek v publikacích, které se zabývaly mládeží. V této práci jsem se snažila popsat média z různých úhlů pohledu. Naše společnost se dá pokládat za „mediální společnost“, protože mediální sdělení jsou její nedílnou součástí. Každé dítě, mladistvý nebo dospělý má přístup k informacím, které přijímá, rozšiřuje a komentuje. Lidé by se měli více zabývat tím, co čtou, co vidí v televizi a podobně. Vše, co se k nám dostane jako mediální sdělení, se neobjevuje jen tak bez příčiny. Utváří to náš pohled na svět a také to má vliv na naše zdraví a životní styl.

Ve své bakalářské práci se věnuji televiznímu obrazu. Problematiku televizního vlivu na děti a mládež jsem se rozhodla zpracovat především z toho důvodu, že nabývá v rámci diskuzí laické i odborné veřejnosti stále více na významu. Především se zaměřuji na negativní vliv televize u dětí a mladistvých, a to na základě změn jejich životního stylu s rostoucím vlivem televize jako masového média. Televizi nelze samozřejmě upřít i jistý pozitivní vliv, zejména rozšíření všeobecného rozhledu a poznání na základě zhlédnutí dokumentů či vědeckých diskusí. Tento pozitivní vliv bychom se měli snažit posilovat směřováním nejvíce ovlivnitelných skupin k správnému pochopení a rozklíčování televizního proudu informací i sebe sama, a tím se zabývá i artefiletika.

Podle mého názoru skupiny dětí i mladistvých tráví převážnou část svého volného času před televizní nebo počítačovou obrazovkou, proto je mým cílem zjistit, kde je toho příčina, a hlavně bych se chtěla věnovat různým dopadům televizního vysílání a i je vysvětlit a hlavně najít řešení s následným doporučením, jak těmto problémům předcházet. K tomu by mi měly pomoci kvantitativní dotazníky a případová studie.

Tato práce pro mě není jen popsání něčeho, co si najdu v knihách anebo na internetu. Je to jakési plus do budoucna, které mi přináší ucelený pohled na vliv televizního obrazu a televize jako média na člověka. Tyto poznatky mi pomohou ať už v dalším profesním zaměření, nebo i následně například v rodině. Všichni bychom se měli zamyslet nad tím, do jaké míry se necháme ovlivnit předkládanými informacemi na stříbrném podnose, které se nám snaží určovat směr – a to nejen skrze televizní obrazovky.

Tato práce je rozvržena do 3 částí:

1. Teoretická část, ve které vysvětluji pojmy, jež se k tomuto tématu vážou.
2. Empirická část, kde popisuji metodologii výzkumu a výsledky, na které jsem v průběhu šetření přišla.
3. Úvaha, ve které se snažím sepsat rady a doporučení, jak se negativním dopadům televizního obrazu vyhnout či ho omezit.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Média a jejich vliv na výchovu

2.1.1 Definice médií

V dnešní době stále roste význam komunikace mezi lidmi jako formy sociálního styku spočívající ve sdělování informací. Ty však stále častěji zprostředkovávají média, která jsou prostředkem komunikace. McLuhan (1991, s. 33) rozděluje média na horká a chladná. Horká média působí intenzivněji a výrazněji na emoce jedince a obvykle i na více jeho smyslů současně. Kombinují mluvené slovo, obraz, zvuky, ale i hudbu. Patří sem: televize, rozhlas, telefon, kino a tak dále. Chladná média přinášejí více informací. Na rozdíl od horkých jsou uchovatelná. Příjemce si sám volí dobu přijímání informací. Patří sem: noviny, časopisy, obaly, prospekty a propagační předměty, billboardy, výkladní skříně a další.

Je důležité zdůraznit, že média mají symbolický rozměr. Zabývají se produkováním, uchováváním a distribucí materiálů, které mají význam pro jedince, kteří je produkují a přijímají. Jedná se tudíž o přesun informací od podavatele k příjemci, při kterém se vždy využívá technické médium, tedy hmotný podklad symbolického sdělení. *„Prostřednictvím sdělovacích prostředků lze vstupovat přímo lidem do podvědomí a jako černokněžník z jiného světa jim tam zasévat představy, které je pak nutí dělat věci, jež by je jinak ani ve snu nenapadly.“* (Mander, 2000, s. 13)

Prvním znakem jednotlivých médií je, že mají různý stupeň uchování informace. Záleží na tom, jestli se využívá psaná nebo mluvená forma médií. Když někdo komunikuje tváří v tvář nebo přijímá informace technickými médii, jako jsou reproduktory nebo telefony, je stupeň udržení si vzpomínek velmi nízký nebo v podstatě žádný. Ve druhém případě, když se zvolí psaní na papír, malování, tisk, filmování a podobně, může dojít k poměrně dost vysokému stupni uchování. *„Technická média lze tedy chápat jako jednotlivé typy „mechanismů skladování informací“, které jsou schopné v různé míře uchovat informace nebo symbolický obsah a poskytovat je pro další použití.“* (Thompson, 2004, s. 22) Druhým znakem technických médií je, že mají určitý stupeň reprodukovatelnosti, tedy, že jde

vyrobit určitý počet kopií symbolického sdělení. U některých druhů technických médií je možné multiplikovat s námahou nebo bez ní. Posledním znakem je, že umožňují stupeň prostorového a časového odloučení. Zde se rozsah mění v závislosti na typu použitého technického média. Například u rozhovoru je tento znak nepatrný, ale při komunikaci pomocí technických médií, může být řeč zesílená pomocí reproduktoru a dojde k tomu, že ji slyší i jedinci, kteří nejsou v místě rozhovoru. „Všechna média existují proto, aby dala našemu životu umělé vnímání a libovolně stanovené hodnoty.“ (McLuhan, 1991, s. 186)

2.1.2 Vliv médií na jedince

V současné době přes všechna zjednodušení v rámci vědeckého opatření zůstává vztah mezi divákem a televizí velice složitý. Navíc lidský mozek byl technickými procesy předělán na neaktivní přijímač, jenž se dokázal ztotožnit s ostatními jednotlivci, kteří jsou naladěni na stejné vlně. „Tak mohou splynout s jakýmkoli systémem myšlení přijmout jej – ať už jde o reklamu, televizi nebo jiný zjednodušený informační systém – aniž by se zmohli na sebemenší odpor.“ (Mander, 2000, s. 97)

„Média ovšem nejen změnila naše chápání minulosti, ale vytvořila také to, co bychom mohli nazvat „mediovanou světovostí“: naše vnímání světa, jenž leží mimo oblast naší osobní zkušenosti, stejně jako chápání našeho vlastního místa na světě jsou stále více utvářeny symbolickými sděleními nabízenými médii.“ (Thompson, 2004, s. 33) Díky mediálním produktům můžeme zjistit a pozorovat i to, co není v naší fyzické přítomnosti. Tím se nám zvyšují poznatky o světě, který je za horizontem, to však může mít i negativní dopady. Člověk si za pomoci mediálních produktů vytváří vlastní obraz o světě. Média umožňují lidem získávat neuvěřitelné množství zážitků, při kterých nemusí příjemci cestovat z místa na místo. „Navíc rozvíjejí představivost lidí – a to právě proto, že mediovaný zážitek má povahu sděleného, zprostředkovaného zážitku. V lidech to posiluje schopnost představit si sebe sama v postavení jiného člověka – v situaci, jež se může zcela zásadně lišit od postavení, v němž se ve skutečném životě nacházejí.“ (Thompson, 2004, s. 154) Daniel Lerner tento proces, kdy někdo vidí na místě sebe sama někoho jiného na základě mediálních podnětů, nazývá empatií. Ta

umožňuje jednotlivci vzdálit se ve svých představách a začít se zabývat tím, co nesouvisí s jejich životem.

V dnešní době jedinci využívají symbolická sdělení pro své vlastní účely, které se mohou shodovat, nebo zcela lišit od představ výrobců. *„Recepce je ovšem nejen vždy situovaná činnost, ale současně také umožňuje jedincům vytvářet si určitý odstup od praktických kontextů jejich každodenního života. Tím, že přijímají materiály obsahující značný stupeň prostorového (a možná i časového) odstupu, mohou se jedinci odpoutat od kontextu vlastního života a nechat se na okamžik vtáhnout do jiného světa.“* (Thompson, 2004, s. 37) *„Na přijímání mediálních produktů je třeba nazírat jako zažitou, rutinní činnost – v tom smyslu, že se jedná o nedílnou součást zavedených, pravidelných činností, z nichž se skládá každodenní život.“* (Thompson, 2004, s. 38) Jedinec si tedy uzpůsobí svůj denní režim podle médií, například může pravidelně nějakou dobu sledovat pokračující televizní seriál. Média mohou ovlivnit názory, postoje i chování jednotlivců, skupin i celé společnosti.

2.1.3 Média a hermeneutika

Přijímání mediálních produktů je v podstatě hermeneutický proces. *„Hermeneutika klade důraz na skutečnost, že příjem jakýchkoliv symbolických sdělení – včetně mediálních produktů – v sobě vždy obsahuje kontextualizovaný a tvořivý proces interpretace, v jehož rámci jednotlivci využívají veškerých zdrojů, které mají k dispozici, aby sdělením, která přijmou, dodali nějaký smysl.“* (Thompson, 2004, s. 12) Když si jedinec koupí mediální produkt, ještě neznamena, že bude následovat i interpretace. Je zde důležitá i pozornost, jejíž stupeň se liší podle druhu média. *„Hermeneutika nás dále upozorňuje na skutečnost, že „uchopování“ či „zmocňování se“ něčeho je součástí obecnějšího procesu sebeutváření, skrze něj si jedinci budují vědomí sebe sama i ostatních, své vlastní minulosti, jakož i svého postavení ve světě a v sociálních skupinách, do nichž patří.“* (Thompson, 2004, s. 12) Jedinec, který se zmocňuje symbolického sdělení a tím ho začleňuje do svého života, si tak pomalu vytváří též sebepojetí. Získává totiž symbolické nástroje pro výklad sebe sama. Výklad sebe sama se mění v průběhu života tím, jak se získávají nové zkušenosti. Některá sdělení člověk zapomene, jiná ho naopak nadchnou a probírá je s přáteli.

2.1.4 Vliv médií na výchovu

Je mnoho teorií, které se zabývají vlivem médií. *„Základní myšlenka přesvědčování, persvaze, má velmi staré kořeny. Již dávno před epochou masové komunikace se objevuje výraz rétorika označující umění či dovednost použít jazyk k ovlivnění postojů a chování ostatních.“* (DeFleur, L.; Ballová-Rokeachová, S., 1996, s. 280) Tento princip je důležitý a využíváný i v dnešní době. Masová média si velmi promyšlejí sdělení, aby tak mohly ovlivnit co nejvíce postojů jednotlivců a pak hlavně jejich následovné jednání. Důležité jsou v tomto případě potřeby konzumentů. Masová kultura se snaží být co nejvíce srozumitelná všem vrstvám lidí s různým vzděláním a různými zájmy. Častým sledováním médií si tak vytváříme zkreslené představy o světě. V médiích vítězí informace, která je zábavná nebo obsahuje nějakou senzaci. Zpráva bez emočního náboje se stává nezajímavou. *„Vzhledem k tomu, že většina z nás zaměňuje televizní zkušenost za přímý prožitek světa, nedošlo nám, že samotný proces získávání zkušeností se zúžil na jedinou činnost, totiž sledování televize.“* (Mander, 2000, s. 26)

„I dětská pasivita u televize je výsledkem výchovy: vedlejší činnosti dětí se často potlačují větou „Tak co chceš – koukat se na televizi, nebo si hrát“, aniž si rodiče ujasní smysl a účel takových činností.“ (Blažek, 1995, s. 173)

Podle Cumminsové lidé, kteří v dětském věku sledovali násilné scény v televizi, kvůli tomu své vlastní děti trestali fyzickými tresty.

V Praze si Česká televize připravila pro své pracovníky seminář o vlivu médií na výchovu dětí a mládeže. Této přednášky se zúčastnil psycholog Jeroným Klimeš, který se tímto vlivem zabývá. *„Podle posledních výzkumů má nejenom obsah televizního vysílání, ale především množství konzumovaného času u televize, velice negativní vliv na vznik takzvaného televizního dítěte. Pokud u ní tráví hodně času, hrozí zde riziko, že ztratí schopnost kultivovaného vyjadřování. Větší problém tvoří fiktivní násilí na obrazovkách. Děti totiž neví, že se jedná pouze o fiktivní násilí. „Vnímají ho jako divnou realitu,“ dodal Klimeš.“* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/6247-ct-usporadala-seminar-o-vlivu-televize-na-vychovu-deti/> vyhledáno 21-02-2013) Podle Otta Premingera¹ velká

¹ Otto Preminger se narodil v Rakousku-Uhersku a byl to režisér několika úspěšných filmů. (<http://www.imdb.com/name/nm0695937/bio> vyhledáno 08-03-2013)

změna ve způsobu výchovy a vnímání filmů byla při zavedení pravidelného televizního vysílání programů pro všechny věkové kategorie. Já osobně to vidím stejně, protože se jedinci začali učit především tím, co viděli v televizi, a už ne tím, co prožili během svého života. Příkladem může být dětský pořad Kouzelná školka, který je určen pro děti předškolního věku. Tento program se na našich obrazovkách objevuje pravidelně od pondělí do pátku v podvečerních hodinách a snaží se rozvíjet fantazii a přinášet nové informace. Děti sledují pořad pravidelně a shromažďují nová sdělení.

2.1.5 Výzkum médií v Americe

Určitě je velmi důležité, ale také zajímavé zmínit, že v Americe v Torontu dělali odborníci srovnávací pokusy s různými médii. Vybrali náhodně několik univerzitních studentů, které rozdělili do čtyř skupin. Každé skupině byly předávány stejné informace, ale vždy jiným médiem. Jednalo se o rozhlas, televizi, přednášku a četbu. Všechny skupiny kromě četby dostaly informace od stejného řečníka, který nedebatoval, neptal se na otázky a ani nepsal na tabuli. Každá skupina získávala nové informace po dobu třiceti minut, poté byli všichni požádáni, aby vyplnili stejný dotazník. Překvapením bylo, že skupiny, které získávaly informace za pomoci televize a rozhlasu, dosáhly lepších výsledků než zbylé dvě skupiny. Televizní skupina docílila daleko lepšího výsledku než rozhlasová. A protože se v tomto pokusu nevyužilo individualit každého média, byl pokus opakován tak, že každé médium mohlo využít své možnosti. U rozhlasu byly informace dramatizovány pomocí sluchových prostředků, u televize zase plně využito vizuálních prostředků, při přednášce přednášející používal tabuli a diskutoval se studenty a četba měla zajímavější stránkování a typografickou úpravu. *„Při tomto opakování původního pokusu byla zkrátka všechna čtyři média vystupňována do velké intenzity. Televize i rozhlas opět přinesly značně lepší výsledky než přednáška a tištěný text.“* (McLuhan, 1991, s. 288) Avšak zde došlo k překvapení, protože rozhlas tentokrát dosáhl daleko lepších výsledků než televize. Po delší době se zjistila příčina. Televize je totiž chladným médiem, zatímco rozhlas je médium horké.

Horká média (film, rozhlas) nepředpokládají participaci diváka nebo posluchače v podobě jeho fantazijního vkladu, a proto se to snaží dohnat

v podobě nejkompexnějšího zážitku. Obsahují velké množství vizuálních informací. Oproti tomu chladná média (telefon, televize, hieroglyfy) předpokládají, že posluchač nebo divák se podílí svými vnitřními obsahy a doplňuje je, proto jen nabízejí podněty zjednodušené, stylizované, náznakové apod. (Blažek, 1995, s. 190)

Proč vlastně v prvním šetření byla na prvním místě televize, v druhém rozhlas a v dalším pokusu to bylo obráceně? V prvním pokusu se totiž nevyužili přednosti daných médií a v následujícím ano. Je tedy logické, že díky participaci nebo vcítění chladná média zaujmou více.

2.1.6 Mediální pedagogika

„Každá školní třída je vlastně něco jako skupina televizních diváků, ve které je učitel nejenom obrazovkou, ale i hercem, režisérem a scénáristou. Co učitel, to jedna stanice“. (Blažek, 1995, s. 34)

V dnešní době se obor Ochranná mediální pedagogika zabývá nepříznivými vlivy médií. Do tohoto oboru patří problém s násilím a jak naučit děti vypínat televizi. Snaží se hlavně o to, aby dítě vidělo, že kontakt s lidmi je zajímavější než televize. Tomu napomůže hlavně to, pokud se rodiče se svými dětmi setkají společně před televizní obrazovkou a následně budou společně diskutovat o tom, co viděli, k čemu je to dobré, co si z daného programu odnesou, co by pořadu vytkli apod. Důležité ale je, aby zde rodič neměl nadřazenou pozici, aby dítě nementoroval, a potom by nebránilo nic vzájemnému porozumění. Klíče k nápravě agresivity a zvýšení sebekontroly jsou u rodičů. Nejdůležitější věk je mezi 12. - 15. rokem, kdy by měl rodič vybírat pořady pro své dítě, protože je to nejnáchylnější období k ovlivňování ze strany médií. Bohužel zde hraje i velkou roli nezáměr ze strany rodičů, kteří pořídí dětem televizi do jejich pokoje, kde mají neomezenou možnost konzumace sdělení v kteroukoliv denní dobu.

2.1.7 Změny s nástupem médií

Tradice nejsou jen otázkou minulosti, jak by se mohlo zdát. Před nástupem médií si lidé vytvářeli představy o minulosti nebo o světě za hranicemi pouze ze symbolických sdělení, které si předávali při komunikaci tváří v tvář. *„U většiny lidí se povědomí o minulosti, o světě za hranicemi jejich bezprostředního okolí a za*

hranicemi sociálně vymezených komunit, do nichž patřili, utvářelo především pomocí ústně tradovaných podání, která vznikala a reprodukovala se ve společenském kontextu každodenního života.“ (Thompson, 2004, s. 147) Především díky rozvoji médií se lidé mohli dozvídat o jiných lidech a o celém světě. I když tyto informace mohly být reálné, nebo smyšlené. Příjemci při vytváření svých představ o své totožnosti a možnostech, které se před nimi otevřely, začali čím dál tím méně spoléhat na symbolické materiály, které jim přinášela interakce tváří v tvář.

„Ne vše je uzpůsobeno k přenosu prostřednictvím televize. Přesněji řečeno: to, co je televizí přenášeno, je současně transformováno v cosi jiného, co může, ale také nemusí zachovávat původní podstatu věci.“ (Postman, 1999, s. 126) S touto myšlenkou naprosto souhlasím, jelikož některá sdělení, která se objevují v televizi, jsou přetvořena. Vezměme si jako příklad zpravodajství. Máme několik televizních stanic, kde vysílají ve večerních hodinách zprávy. Když máme čas, klidně stihneme troje zprávy na různých stanicích. A zde se již objevuje problém, že jednu zprávu uslyšíme ve třech různých podáních, tím myslím po obsahové i vizuální stránce. Každá stanice má přitom stejná fakta, ale po předělání už se mohou skrýt.

„Způsoby, jakými technika umí pozměnit fakta, studovali pouze pracovníci v reklamě, neboť základní náplní jejich práce je měnit a oklešťovat informace tak, aby vyvolaly kýžený dojem.“ (Mander, 2000, s. 26) Pracovníci, kteří dělají v reklamních agenturách, přesně vědí, jak danou populaci zaujmout. Myslím si, že diváci věří obrazům, které vidí na televizní obrazovce, více, než je vhodné. Velmi často totiž začnou uvažovat o koupi výrobku z reklamy jen na základě toho, že se jim líbí to, co vidí. Tomu všemu v dnešní době napomáhá zejména moderní technika postprodukce.

2.2 Televize

Dnes si lze jen těžko v západní společnosti představit informace o veřejném životě a to, co se děje ve světě bez televize. Někomu televize přináší „uklidnění“, někoho zase „nabíjí“ a další ji nazývají „meditativní“. Média masové komunikace jsou tvořena tzv. kvaziinterakcí. To znamená, že symbolické obsahy jsou dostupné v prostoru i v čase, jsou produkovány pro neurčitou skupinu potenciálních příjemců a jedná se o monolog, tedy o komunikaci jen z jedné strany. Příjemci tak mohou být do komunikace zapojeni, ale už nemohou na původce symbolických sdělení reagovat, ale mohou si k nim budovat citové, přátelské vazby. Televizní tvůrci využívají především technických triků, které jedince osloví více než sdělovaný obsah, jenž volí podle toho, jakou má schopnost diváka zaujmout.

„Televize je svět, kde má člověk dojem, že sociální činitelé, i když vypadají důležitě, svobodně, nezávisle a někdy dokonce mají mimořádnou auru, jsou loutkami jakési nutnosti, kterou je třeba popsat, jakési struktury, kterou je třeba vyhmátnout a vynést na světlo.“ (Bourdieu, 1996, s. 34)

Televize získala status „mýtu“ v barthesovském smyslu slova. Roland Barthes rozumí mýtem neproblematické chápání světa, jehož si nejsme příliš vědomi a které se zdá být jedním slovem přirozené. *„Mýtus je způsob myšlení, který je zakořeněn v našem vědomí tak hluboko, že se stává neviditelným.“* (Postman, 1999, s. 87) Takto i dnes působí televize, protože to, co ona nám servíruje, se zdá být přirozené a neshledáváme na tom nic neobvyklého. Nesnaží se o rozšíření a posílení kultury vzdělanosti, ale útočí na ni.

2.2.1 Utlumování jedince televizí

Kvůli kvalitě televizního obrazu chodíme do nejtmaší místnosti v domě, kde zíráme do světla. Pro ještě lepší efekt se pak jedinec snaží odstranit všechny rušivé prvky v domě, aby jeho pozornost nebyla ničím rozptylována. Jediným rušivým prvkem zbývá okolní prostředí. Většinou lidé sledují televizi o samotě. Pokud se však před televizní obrazovkou sejde celá rodina, mnohdy se její členové mezi sebou nebaví, protože konverzace odvádí pozornost od televize. Dále si pak člověk neuvědomuje ani své tělo. Udělá si pohodlí a tělo zůstává nehybné, což rozhodně není zdravé. I naše tělo je při sledování otupeno.

2.2.2 Televize a rodiče

„Před příchodem televize si rodiče dělali velké starosti, proč jejich synáček neumí číst. Z televize jejich potomek získal zcela nový soubor vjemů.“ (McLuhan, 1991, s. 288) Zatímco dnešní děti tráví více a více času u televizní nebo u počítačové obrazovky, někteří dospělí zastávají ten názor, že televize je menší zlo, že existují ještě horší způsoby trávení volného času. *„Je obrazovka pro dětský vývoj hrozbou, vcelku neškodným přístrojem nebo příslibem do budoucnosti?“* (Blažek, 1995, s. 42)

Je důležité, aby se na televizní výchově podílela celá rodina. *„Předpokladem rozhovoru je přesné pozorování toho, jak děti sledují televizi, a aktivní naslouchání, když vyprávějí své zážitky.“* (Blažek, 1995, s. 173) Nejen u nás, ale i v jiných zemích se děti mohou v pátek a v sobotu večer dívat s rodiči na televizi díky tomu, že nemusejí vstávat další den brzy ráno do školy. Je velmi těžké najít pořad, který by nadchl obě skupiny, tedy dospělé i děti. Když se něco nelíbí dospělým, začnou to po chvíli hlasitě komentovat a hned jsou napomínáni dětmi. Platí to samozřejmě i opačně. Nakonec objeví nějaký kompromis, například rodinný film. A nastane pohoda. *„V takové chvíli děti vzrůstají do společnosti dospělých, mají s nimi podobné niterné prožitky i způsoby jejich vyjadřování navenek. Cítí to děti i dospělí a spojuje je to.“* (Blažek, 1995, s. 45) Někdo ovšem bude mít námitky, že jsou lepší způsoby, jak trávit s dětmi smysluplně volný čas, jako například kutilství, zahrádkářství, divadelní představení aj. Ale dokážou dospělí v těchto situacích zapomenout na mentorování a na nadřazené chování? Kolikrát nastane ten problém, že rodiče občas ani nenapadne, že děti na obrazovce mohou vidět i něco jiného. *„Odlišnost prožitkových světů je dána odlišností zkušeností a zájmů.“* (Blažek, 1995, s. 46) Způsob, jakým lze překonávat relativní pasivitu a sociální izolovanost vnímání televize, nabízí reflektivní dialog, jenž je nedílnou součástí artefietiky. Skrze něj děti zjišťují nové informace a zlepšují si tak komunikační dovednosti. Většinou v něm dochází k sociokognitivnímu konfliktu, tedy střetu různých názorů mezi spolužáky nebo rodiči a dětmi. Ten je v tomto případě žádoucí a podporuje tvorbu vlastního názoru na dané téma.

2.2.3 Lákání televizní obrazovky

V dnešní době se stále více média stávají přitažlivějšími, určují nejběžnější způsoby trávení volného času. A pomáhají ho i tak organizovat. *„Jsme nyní kulturou, kde informacím, myšlenkám a epistemologii neposkytuje formu tištěné slovo, ale televize.“* (Postman, 1999, s. 36) Televize tedy má i funkci rádce, kdy nám radí, jakou telefonní společnost si máme vybrat, na co máme jít do kina, co si máme koupit na špinavé prádlo, jaká káva nám bude nejvíce chutnat, ... V tomto ohledu se tomuto televiznímu prostředí nemůže žádné jiné médium vyrovnat. Každý člověk má možnost volby, co bude ve volné chvíli dělat, jestli si bude číst knížku nebo si poslechne rozhlasové vysílání či zhlédne barevný film. Avšak je zcela jasné, že barevný obraz se zvukem je nejpřitažlivější. Lidé se chtějí dívat na pohyblivé obrázky, které trvají jen krátce a dynamicky se obměňují. *„Samotnou povahou média je proto dáno potlačování myšlenkového obsahu ve prospěch toho, co si žádá vizuální zájem diváka – tedy ve prospěch zábavy.“* (Postman, 1999, s. 100)

„Svou roli hrají samozřejmě i zdánlivě banální fakta, která jsou mnohdy ve výzkumech přehlížena: „Používat televizi je jednoduché, člověk v podstatě nepotřebuje umět číst a psát.“ (Suchý, 2007, s. 18)

2.2.4 Sebepojetí

„Televize je pro naši kulturu nejdůležitějším zdrojem sebepoznání.“ (Postman, 1999, s. 100) V moderní době se lidé při budování své identity a utváření sebepojetí stále více spoléhají na své vlastní zdroje. Také tomu napomáhají mediovaná symbolická sdělení, která před nimi otevírají stále více možností. Podle hermeneutického výkladu se sebepojetí nemůžeme jen tak zmocnit. *„Chápání sebe sama je tu spíš jakási symbolická projekce, kterou si člověk sám aktivně buduje.“* (Thompson, 2004, s. 169) Projekci si vytváří ze symbolických materiálů, které si shromažďuje, a vytváří příběh vlastní totožnosti. Tento příběh člověk v průběhu života neustále mění. Vliv na to má seznamování se se symbolickými materiály a získávání nových zážitků a zkušeností. A tímto procesem se tak mění naše vlastní identita. Může ale také nastat „symbolické přetížení“, protože lidé mají před sebe položeno nespočet informací, množství příběhů sebepojetí, které nemohou všechny promyslet a přijmout za své. Jak

vlastně lidé přijímají neuvěřitelné množství symbolických materiálů do svého každodenního života? Lidé si informace třídí a vybírají si jen ty zajímavé. A těch je opravdu málo. Když už se tak stane, postupy si osvojí a používají je i nadále.

2.2.4.1 Změny s nástupem médií

Rozvoj médií tedy změnil postup utváření sebepojetí a vytvořil tak zcela nový typ důvěrnosti, který se zásadně liší od interakce tváří v tvář. Kvaziinterakce nemá podobu vzájemného vztahu, je rozprostřená v prostotu i v čase, proto u ní může vzniknout například vztah mezi fanouškem a hercem. Tento vztah na dálku může být velmi přitažlivý a vzrušující, protože se nejedná o svazující vzájemnost, která nastává při komunikaci z očí do očí. Může ale nastat problém u fanouška, který se stane závislým na svém idolu. U obdivovatele tento fakt může být tak důležitý, že začne u něho všechno jiné zastiňovat až do té míry, že ovlivní podobu každodenního života s nějakými bolestivými důsledky jen díky tomu, že jeho cíl je nedosažitelný.

Dalším problémem u komunikace médií je ten, že příjemci mohou získávat informace, s kterými se ve svém okolí nemůžou setkat. Nastává zde problém v prostoru získávání informací a v prostoru zasahování. Neboť ještě v pravěké době člověk mohl zasahovat ve stejném rozsahu prostoru, kde získával informace. A masová média drasticky změnila poměr mezi oběma prostory. Například my nemůžeme vědět, jak nějakou oblast sužuje hladomor a dehydratace nebo kdo byl zabit granátem. Ale tohle všechno můžeme zhlédnout na televizních obrazovkách. A myslím si, že má pak člověk nutkání aspoň na chvíli vypnout televizi, a tak zavřít oblast zkušeností, která se k nám dostává přes masmédia. „*Takže vzrůstající dostupnost mediované zkušenosti vytváří nové příležitosti, nové možnosti, nové prostředí pro experimentování se sebepojetím.*“ (Thompson, 2004, s. 186) Četba knih nebo sledování televizních seriálů pomáhá člověku vymýšlet nové alternativy a experimentovat projekcí sebe sama v budoucnosti.

2.3 Vliv televize

„Sledování televize by se mohlo posuzovat jako jakési snění v bdělém stavu, ale jsou to sny cizích lidí z velké dálky, přestože se vám neustále promítají na obrazovku vlastního mozku.“ (Mander, 2000, s. 195) Televizní obraz nám schovává vlastní představy a nahrazuje těmi svými. Jako například, když si přečteme knížku, zrodí se nám v hlavě nějaké představy o osobách a pak, když se děj knihy zfilmuje a vidíme ty postavy, nejsme schopni si vybavit tu naši prvotní představu, ale už jen tu, kterou nám dal televizní obraz.

„Sledování televize v dětství zásadním způsobem narušuje vývoj jak intelektuálních, tak citových a především volných schopností člověka a jeho individuality: vyřazuje jeho vůli v procesu vidění, znemožňuje vytváření individuálního citového vztahu k viděnému, podlamuje fantazii a kreativitu, brání rozvoji motorických schopností dítěte a tím podporuje pasivní postoj ke světu a podlamuje vůli jako takovou.“ (<http://www.rodina.cz/clanek3397.htm/> vyhledáno 28-02-2013) V různých diskusích nalezneme velmi negativní názory. Vždyť televize má ale i své kladné stránky. Zejména vědomostní soutěže a dokumentární pořady mohou děti obohatit a rozšířit jim obzory. Důležité ale je nevysedávat ani u těchto pořadů dlouhou dobu.

Na druhou stranu je pravda, že televize omezuje naše poznávací schopnosti, způsobuje hypnózu, smyslovou deprivaci, zmatek a také může jedince po kouskách otupovat vůči násilí a utrpení. Divák, ať už mladší, nebo dospělý, není čím dál tím více schopen rozeznat realitu od neskutečnosti, osobně prožitou zkušenost od zkušenosti zprostředkované, a tak se nakonec televize může pro něj stát návykovou.

„Ve skutečnosti už transformovala proces učení mladých lidí, zcela bez ohledu na školu a domov.“ (McLuhan, 1991, s. 204) Již v 19. století se poprvé objevily obavy, že média mohou kazit děti. Jenže proměnných, které se řešily v tu dobu, přibýlo. Patří sem: dispoziční výbava jedince a jeho temperament, učení, motivace, postoje, vzdělání, vliv výchovy, věk dítěte, pohlaví (tvrdí se, že chlapci jsou ohroženi sledováním televize více než dívky), prostředí, zájmy, ... *„Zatímco se zdá, že televize má potenciál poskytovat divákům potřebné a užitečné*

informace – přece právě kvůli této vzdělávací funkci se televize tolik opěvuje – technika televizního vysílání a podstata zkušeností získaných při jejím sledování vlastně tlumí proces učení, alespoň v tom smyslu, jak jej většinou chápeme.“ (Mander, 2000, s. 199)

2.3.1 Vznikající problémy u diváka

Televize nedovoluje divákovi se při sledování aktivně zapojit, snižuje stav bdění, tedy i jeho pozornost, která je důležitá pro reakci na nějaký neočekávaný podnět. Pokud se pak tedy objeví něco neočekávaného, divák to neumí zpracovat smysluplným způsobem. Jde především o to, že divák sledující televizní informace je mimo centrum událostí, jdou do něj informace, na které nereaguje. A v této době se potlačuje spojení nervových drah. Proto se pak může stát, že jedinec se stává pasivním příjemcem a může sklouznout do frustrujícího stavu. Navíc, čím déle se jedinec kouká na televizi, tím více je pomalejší činnost mozkových vln, které jsou spojené se zrakem. (Mander, 2000, s. 160-167)

2.3.2 Paynův fond

Ve dvacátých letech minulého století začaly empirické studie ve Spojených státech amerických zkoumat vliv masové komunikace. Jedna z podkapitol se nazývala Paynův fond, který se zabýval vlivem filmu na děti a také využitím filmu pro různé informační či politické kampaně. *„Studie Paynova fondu zkoumaly vliv filmu na myšlení a chování tisíců dětí.*“ (Defleur – Rokeachová, 1996, s. 179) Tyto průzkumy dělali špičkoví odborníci žijící v té době. Začátek těchto výzkumů má spojitost s reklamou a rostoucím vlivem nových médií během první světové války. *„Hlavním předmětem studia této tradice je působení zobrazovaného násilí a příbuzných jevů v médiích a odezva na ně.*“ (McQuail, 2007, s. 328) Později následovaly další studie.

2.3.3 Marie Winnová a její kniha

Marie Winnová vydala v roce 1977 knihu *The Plug in Drug*, která se zabývala myšlenkou, že samotná činnost sledování televize je mnohem důležitější než obsah programů, na které se jedinec dívá. Tato kniha proto přinesla mezi rodiče, psychologii a pedagogy nadšení. *„Tvrдила, že televize je pro dětské diváky návyková, že celou současnou generaci dětí mění na pasivní, nekomunikativní*

„zombie“, které si neumějí hrát, nejsou schopné tvořit a dokonce jim to ani příliš jasně nemyslí.“ (Mander, 2000, s. 159) Jelikož narazila na nedostatek informací, pokračovala dál díky dlouhým rozhovorům s dětmi, rodiči i pedagogy. A svůj výzkum tak podložila řadou empirických popisů. „Nastínila děsivý obraz generace dětí, jež vyrůstají, aniž by si osvojily základní dovednosti, které většina předchozích generací získávala k tomu, aby se vypořádala se životem, dětí, které ani nebyly schopné vyřešit problém, jak naložit se svým volným časem. Popsala také zhoubný vliv televize na rodinný život, v němž se komunikace a dokonce i přímé citové sdílení odvíjejí od televizní zkušenosti a jehož výsledkem je všeobecné odcizení.“ (Mander, 2000, s. 159)

2.4 Negativní vlivy televize

Televize odvedla děti od knih a především změnila jejich způsob trávení volného času a vůbec způsob přijímání a zpracovávání informací. Navíc televizní obrazovka přináší nepravdivý obraz světa. Podává informace, které jsou výběrové, aby zaujaly diváka, ale ten si toho většinou nevšimne. To platí i pro přibližování a oddalování obrazu. Televize má své vlastní prvky, jak zaujmout diváky, jako je to u každého média. Podle mého názoru televize na nás „mluví“ prostřednictvím obrazů. Zde nesmím zapomenout zmínit výtvarnou výchovu, která může negativní vlivy omezit. V rámci jejích hodin se děti učí vizuálně interpretovat obrazná vyjádření, z jejich výtvarných projevů se můžeme dozvědět mnoho o tom, co si o daném pořadu či jednotlivých postavách myslí, na co se v televizi rády dívají a jak to na ně působí. *„Když je však srovnáme se skutečným dopadem televize na dětskou mysl, shledáme, že jsou spíše projekcí vlastního – byť povětšinou podloženého – pohoršení.“* (Blažek, 1995, s. 44) Oblékají se dnes mladiství podle zpěvaček, které vidí na obrazovce? Nebo si snad nechávají dělat účesy podle moderátorek nebo moderátorů, které vidí denně?

Marshall McLuhan přišel s takovou teorií, že hlavní působení masových médií nespočívá v jejich sděleních, ale v následující komunikaci. Každý večer se u televize sejde celá rodina a společně komentují, co vidí a slyší. Ale každý má jiné zájmy a něčemu rozumí více než ostatní členové rodiny. Mohou společně vtipkovat na účet nějaké celebrity nebo se společně zasmát nebo utřít slzy. Ztratil se model patriarchální rodiny, kde hlavou rodiny byl otec, který všemu rozuměl, a děti mohly mluvit jen s jeho souhlasem. *„A čím „hloupější“ je to, co obrazovka předvádí, tím větší má přece každý šanci to chytře okomentovat.“* (Blažek, 1995, s. 44) A neměli bychom zapomenout, že špatný vliv televize se zvětšuje tím, jak klesá vliv rodičů. *„Abychom se tedy ubránili televizi, musíme hledat protilátku v příbuzných médiích, jako je knihtisk.“* (McLuhan, 1991, s. 304)

2.4.1 Negativní vliv na zrak

Když se jedinec kouká na fotografii, vytváří se mu na sítnici oka zmenšený obrázek. Pokud pozorujeme nějaký předmět, oči se neustále hýbají a snaží se předmět nepatrnými pohyby jakoby „ohmatat“. *„Postup tohoto vizuálního*

„ohmatávání“ je naprosto individuální a je veden mým zájmem nebo nezájmem o předmět, ale i mým očekáváním a věděním o předmětu. Drobným pohybům očí, ke kterým při tom dochází, se odborně říká sakády. Při klidném pozorování jich proběhne 2 až 5 za sekundu. Důsledkem této skutečnosti je, že když dva lidé pozorují stejný předmět ze stejného místa, přesto vnímají něco zcela odlišného.“ (<http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>/vyhledáno 28-02-2013)

Do tohoto procesu zahrnujeme i zaostřování, přizpůsobování oční čočky podle vzdálenosti objektu v prostoru, dále sem patří rozšiřování a zužování zornic podle množství dopadajícího světla a duševní aktivita jedince. Zornice napomáhá aktivitě mozkové kůry tím, že čím vyšší je aktivita mozkové kůry, tím širší jsou zornice. Televize má na tento proces vliv takový, že snižuje až o 90 procent počet sakád. Tím se výrazně snižuje šíře zornice a klesá i mozková aktivita. Protože, když se díváme na televizi, oči neakomodují díky tomu, že obrazovka je pořád na stejném místě, tedy ve stejné vzdálenosti od pozorovatele. Nepříznivý vliv to má i na okohybné svaly, které jsou zcela bez pohybu.

I když jsme v kině nebo sledujeme velkou obrazovku, naše oči se nehýbají, jelikož je zapotřebí otáčet celou hlavou. Naproti tomu, když čte člověk knihu, oči se pohybují více než u televize, protože každý z nás mění tempo čtení a občas se například i zamyslí nebo někam zakouká.

Z tohoto všeho můžeme vyvodit, že před vznikem televize jsme více využívali aktivní a cílenou činnost, zatímco teď jsme sklouzli do pasivity. To je jeden z důvodů, proč má televize na vývoj dítěte špatný vliv. *„Tento závěr potvrzuje i EEG vyšetření (elektroencefalogram) aktivity mozku během sledování televize.“* (<http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>/vyhledáno 28-02-2013) Po zapnutí televize se objevují alfa vlny, které jsou typické pro duševní stav meditace. Avšak rozdíl mezi meditací a sledováním televize je ten, že jedinec při meditaci zpracovává svůj vlastní materiál, zatímco při sledování televize přichází materiál zvenčí a ne z vlastní mysli. Alfa vlny převažují, když se jedinec neorientuje v prostoru nebo když aktivně nezapojuje zrak.

2.4.2 Klesající dětská fantazie

Podle doktora Lukáše Dostala stále výrazněji zasahuje televize do rozvoje dětské fantazie a tím i ovlivňuje v dospělém věku u jedince schopnost tvůrčí kreativity. *„Děti, které jsou zvyklé pouze na pohádky v televizi, se při vyprávění pohádek nudí a říkají: „Nic nevidím“. Ztratily schopnost vytvářet vnitřní obrazy a představy. Obrazy televize jsou příliš hotové, než aby mohly podnítit dětskou fantazii. S vývojem fantazie v dětství však později souvisí i vývoj schopnosti hlubokého citového prožívání, schopnost empatie – možnost vcítit se do druhého člověka, ale i předvídavost a schopnost řešit nové, neočekávané situace.“* (<http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>/vyhledáno 28-02-2013)

2.4.3 Logopedie

V současné době klesá hodnota knihy, stále méně dětí i dospělých čte. Raději jedinci tráví svůj volný čas sledováním pořadů a to se negativně projevuje na vyjadřovacích a matematických schopnostech dětí.

Od vzniku masmédiu televize se stále více plní ordinace logopedů. U malé části postižených se jedná o zdravotní poruchu. Nezáleží už ani na sociálním postavení rodiny, tedy na tom, jestli jsou rodiče vysoce vzdělaní, nebo jestli mají jen základní vzdělání. Lékaři a terapeuti se shodují, že za příčinou narušení vývoje řeči u dětí stojí klesající až žádná komunikace mezi rodiči a dětmi, přičemž nejdiskutovanější příčina je sledování televize. Vždyť po dobu, kdy dítě sleduje pohádku nebo něco jiného, mlčí.

2.4.4 Hyperaktivita

Hyperaktivní dítě má poruchu soustředění a pozornosti. Když však to dítě sleduje televizi, je klidné. Jakmile se ale televize vypne, začne se dítě chovat aktivně a je podrážděné. Také na projevy hyperaktivity má vliv střídání televizních záběrů, které přispívají ke zkrácení doby, při které dítě sleduje televizi. Pro hyperaktivní dítě je nejhorší, když ho rodiče posadí před obrazovku. Mělo by jít spíše sportovat.

2.4.5 Působení televizního násilí

Televizní obraz je nejvíce kritizován kvůli nevhodným tématům. V televizi se totiž podle znalců ve velké míře objevuje agresivita a sex. Dokonce se již i začaly řešit problémy, které pořady se mají ve vysílacím čase vysílat. Je to různé. Někdo chce více sportovních pořadů, jiný zase méně přírodovědných a více hudebních apod. *„I přesto se domnívám, že existuje souvislost (byť ne přímá a příčinná) mezi častým sledováním televize a následnou (dosud nespécifikovanou) agresivitou dětí a mladistvých, a to především v tzv. rizikové skupině dětských diváků.“* (Suchý, 2007, s. 24) S ubývajícím vlivem rodičů a přibývajícím vlivem televize bychom měli být vděční, když se v televizi objeví fair play v řešení konfliktů, protože někteří rodiče k výchově využívají agresivních metod. Někdy se může při sledování televize objevit frustrace z jakéhokoliv obsahu pořadu, která může vést k násilí. *„Uměle podrážděné smysly potřebují vybití.“* (Mander, 2000, s. 163)

V 90. letech minulého století proběhlo šetření na několika školách v Německu, ve kterém vyšlo najevo, že několik učitelek a učitelů se cítí nejistě, neboť se zvýšil vandalismus a slovní agrese. Ale snad největším problémem je menšina žáků, která kolem sebe šíří strach, a někteří se dokonce snaží vydobýt si své postavení cestou násilí. Velký vliv na to mají i sociální důsledky, které jsou širšího rozsahu, a televize nejde od obecnější sociální problematiky oddělit.

. Důležitou osobou v Německu, která řešila televizi a děti, je Jan-Uwe Rogge². *„Nejcennější na celé jeho práci je, že bere vážně dítě a objektivně popisuje, jak dětský divák doopravdy prožívá televizi a televizní násilí.“* (Blažek, 1995, s. 169)

Zdroje násilí se hledají v rodinách, pedagogích, lidských duších, v televizi a v dalších médiích, které svými možnostmi celou situaci zhoršují. A především díky satelitům se televizní násilí stalo mezinárodním. *„Sledování násilí vede k necitelnosti, reálné násilí poté vyvolává u dětí slabší fyziologické reakce a méně je rozruší.“* (Suchý, 2007, s. 65)

„Diváci, kteří sledují televizi (a násilí v ní) déle než tři hodiny denně, jsou k lidem a ke světu nedůvěřivější než ostatní konzumenti, a navíc přeceňují fakt, že

² Psycholog a autor knihy Děti se umějí dívat na televizi s podtitulem O smysluplném zacházení s médiem.

by se mohli stát obětí kriminálního činu. Mají nadměrný strach a svět kolem sebe vnímají jako nebezpečný.“ (Suchý, 2007, s. 65)

Při analýze příčin u mladistvých vrahů se zjistilo, že společným jmenovatelem při šikaně bylo sledování televize již od útlého věku, mnoho času stráveného u počítačových her s tematikou zabíjení nebo i nezájem o výchovu ze strany rodičů. Svou roli může sehrát i predispozice k delikventnímu chování, protože tyto typy podléhají vlivu médií nejsnáze.

2.4.5.1 Fikce

Fikce³ je pro děti velmi důležitá, protože se v ní dítě učí vcítění i distanci. Pak lépe pochopí ostatní a začne získávat poznatky pro sebevyjádření. Ale občas ve chvílích krize je lákavější než skutečnost. Pro dítě je nesmírně důležitá, protože mu umožňuje vyzkoušet mnoho životů bez nebezpečných následků. Díky tomu může objevit, co je mu nejbližší, a následně se v tom zdokonalovat. Ale stejně by dítě nemělo realitu nahrazovat fikcí. A hlavně se musí naučit vracet do reality osvěžený a s nápady, které bude chtít ozkoušet. *„Proto je pro duševní zdraví, orientaci ve světě a pro schopnost jednat jako tvořivý subjekt tak nezbytné, aby si dítě za pomoci okolí neustále zjemňovalo svůj cit pro to, kudy vede hranice mezi fikcí a realitou, proto musí mít odstupňované vědomí toho, jaké jsou úrovně nerealit (Lewin 1935) – jinak se může snadno stát, že při hře s agresivními motivy nekontrolovaně osciluje mezi hrou a skutečností, což může sklouznout do šikanování souvěkovců, zranění při hrádkách se zbraněmi a nakonec třeba i do vraždy.“ (Blažek, 1995, s. 179)*

³ Smyšlenka, v médiích především zkratkovitý výraz pro pořady založené na vyprávění smyšleného příběhu, který se děti postupně učí odlišovat od sdělení o skutečnosti (BLAŽEK, B.; *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. s. 189. ISBN 80-85850-11-7)

2.5 Dětský vývoj pod vlivem televizní obrazovky

V mé práci se zabývám žáky ve věku od jedenácti do patnácti let, neboli starším školním věkem nebo také obdobím pubescence. Toto období se charakterizuje především pubertou, emoční labilitou, impulsivními reakcemi a negativním postojem vůči všemu. Zcela jistě každý ví, že při vnímání televize hraje roli věk dítěte a s tím souvisí i vývojové aspekty, které jsou u každého jedince individuální.

2.5.1 Dítě ve věku 3 až 5 let

Děti začínají vnímat televizní obraz již kolem třetího roku života. Od tří do pěti let se často zaměřují na jednotlivosti a nejvíce jsou nadšené z těch scén, kam mohou promítat své vlastní zkušenosti. U obrazovky však nevydrží dlouho, během sledování televize střídají různé činnosti. Věkem stoupá doba sledovanosti i různé fyziologické projevy. *„Právě v tomto věku se může objevit nápodoba zobrazovaných aktivit, která předchází procesu identifikace.“* (Suchý, 2007, s. 35) Pokud má doma televize své postavení, dítě může ve svých hrách začít zkoušet napodobovat, co vidělo na obrazovce.

2.5.2 Dítě ve věku 6 až 8 let

Takto staré dítě se už nenechá ovlivnit dějem v televizi. Začíná se zde objevovat, že takto staré dítě po ukončení pořadu chce své zážitky předat i někomu jinému, hovořit o nich. Proto je dobré, aby s ním rodiče komunikovali, a tak předešli negativnímu vlivu ze strany médií.

2.5.3 Dítě ve věku 10 až 11 let

Do deseti let už je dítě schopné pochopit to, co se objeví v televizi, jelikož už během života nastřádalo několik zkušeností. Nestále si všímá detailů. A už se zde objevuje rozdílnost mezi chlapci a děvčaty. Chlapci umí skrývat své emoce, protože se za ně začínají stydět, zvláště v přítomnosti dívek, a oproti tomu dívky je dávají najevo.

2.5.4 Dítě ve věku 11 až 15 let

Rekapitulace vývoje divácké gramotnosti⁴ podle Roggeho⁵: *„Teprve od jedenácti let se vyprávění zbavuje detailů a je schopno vystihnout červenou nit příběhu. Zároveň vzrůstá schopnost distancovat se od děje filmu. V této době vyprávění filmů – zejména těch, které mají ostatní děti zakázané – pomáhá vytvořit si pozici v partě. Děti baví, když mohou dospělé svými řečmi o filmech šokovat, a někdy zejména pedagogy záměrně provokují tím, že v jejich blízkosti hlasitě vyprávějí drsné scény ze zakázaných filmů.“* (Blažek, 1995, s. 172) V tomto věku lákají některé děti i soutěžní pořady, které je obohacují svými otázkami a odpověďmi, a tím rozšiřují jejich úroveň vzdělání.

2.5.5 Shrnutí vlivu televize na různou věkovou skupinu

„Nejen na základě vlastního výzkumu se domnívám, že jakékoli snahy o vymezení vhodných a nevhodných pořadů pro jednotlivé věkové skupiny dětí, stejně jako snahy o vymezení oblíbených a neoblíbených typů televizních pořadů musejí zákonitě selhat.“ (Suchý, 2007, s. 37) Děti mohou v jakémkoli věku a rozsahu sledovat televizní sdělení. Ale zcela záleží na stylu rodičů, na dětské zvědavosti, na tom, co se dozvedí od svých spolužáků, a pak také zakázané ovoce chutná nejlépe. Některé děti si pouštějí televizi, jen aby se nenudily. Jenže se vzrůstajícím počtem televizních kanálů začíná děti televize čím dál tím více lákat, protože jim přináší potěšení. Ale pozor - děti mladší jedenácti let jsou podle poznatků psychologie rizikovou skupinou pro ovlivňování ze strany televize.

⁴ Ang. *Viking literky* – podle P. Greenfieldové schopnost dítěte rozumět sdělení v médiích, která se rozvíjí hlavně v rodině (BLAŽEK, B.; *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. s. 189. ISBN 80-85850-11-7)

⁵ Rogge Jan-Uwe se narodil v roce 1947 v Německu. Autor více než patnácti knih týkajících se vzdělání (<http://www.jan-uwe-rogge.de/> vyhledáno 20-03-2013).

2.6 Životní styl

V etopedickém slovníku tento pojem označuje způsob života, do kterého patří soubor vlastních postojů, názorů a temperamentových vlastností i návyků, které nejdou změnit a u každého jsou individuální. Životní styl souvisí s hodnotami a ideály, životními plány a je ovlivněn zvyklostmi a mravy dané společnosti. (www.sos-ub.cz/prevence/etop_sl.doc vyhledáno 01-04-2013)

Mladý dospívající člověk se během dospívání hledá a hledá si i svůj životní styl, který je u každého jiný, díky odlišné osobnosti. Životní styl se objevuje v rodině, kde se uskutečňují různé aktivity, které pak mohou být i zálibami jedinců. Nejvíce však je jedinec ovlivňován svými vrstevníky a médii, které ukazují a tvoří styl života. Životní styl je tak systém jedince a dané kultury a dělí se na vnitřní a vnější faktor. Vnitřní faktor zahrnuje jedince se všemi jeho specifickými a individuálními potřebami, postoji, hodnotami. Zatímco do vnějšího faktoru se zařazují životní podmínky, tedy to, co na něj působí skrze okolí. Životní styl je ovlivňován vnímáním světa, vizuální kulturou i vlastním výběrem různých vizuálních aspektů.

Základní prevencí vůči špatnému zdravotnímu stylu je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu a k osvojení si pozitivního chování, a tím tedy zabránění různých forem sebedestrukce a porušování zákona. Mezi prevenci patří tedy hlavně volnočasové aktivity jako sport a další pohybové aktivity, které zvyšují fyzickou zdatnost a psychickou odolnost dětí a mládeže.

3 EMPIRICKÝ VÝZKUM

3.1 Metodologie a metody

„*Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu.*“ (Hendl, 2005, s. 34) Hlavní výzkumné oblasti, ve kterých se metodologie uplatňuje a rozvíjí přístupy, jsou dvě: kvalitativní a kvantitativní. V poslední době se často používá tzv. smíšený výzkum, který kombinuje obě oblasti.

V mé práci jsem použila metodu kvalitativního i kvantitativního výzkumu, ale nezabývala jsem se do hloubky jejich propojením do smíšeného designu. U kvalitativního výzkumu se jedná se o dlouhodobější zkoumání vybraného jedince do hloubky. A vzhledem k tomu, že jsem chtěla pracovat pouze s jedním žákem, jsem si vybrala případovou studii.

4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM

Jde o proces, při kterém se získává podrobný popis malého vzorku objektů. „Typické je pro něj, že během průběhu zkoumání mohou neustále měnit a doplňovat otázky výzkumu. Proto se občas nazývá pružným typem výzkumu. V procesu se tedy nemění jen otázky, ale i hypotézy a plán, díky informacím, které se získávají. Výzkumník sám vyhledává a analyzuje informace, které jsou pro jeho výzkum důležité, k tomu mu pomáhá deduktivní a induktivní myšlení.“ (Hendl, 2005, s. 50) Při deduktivním myšlení neobjevujeme nic nového, prostě jen postupujeme od obecného k jednotlivému, od definice k příkladům. Zatímco u induktivního myšlení je postup zcela opačný, tedy postupujeme od jednotlivých faktů a dospíváme k obecným závěrům. Je tu však ten problém, že u úsudků není pravděpodobnost vždy stoprocentní. Takže poté, co výzkumník nasbírá co největší množství dat, začne pátrat po pravděpodobnostech, které se ve výzkumu objevují. Provádí se většinou v přirozených podmínkách.

4.1 Rozhovor s návodem a narativní rozhovor

Vzhledem k podmínkám, které jsem měla a mám, jsem se rozhodla pro kombinaci rozhovoru a s návodem a narativního rozhovoru. Návod byl pro to, abych nezapomněla na otázky, které pro můj výzkum byly důležité, a také abych

se v průběhu neztratila. A také mi dovolal se přizpůsobit odpovědím podle naskytnuté situace.

Narativní rozhovor má ten princip, že povzbuzují subjekt k zcela volnému vyprávění. V průběhu se výzkumník snaží získat i jeho důvěru. Klade otázky vztahující se k jeho názorům, míněním, postojům, pocitům, znalostem a vnímání.

4.2 Případová studie

Zabývá se podrobným zkoumáním a rozbořením jednoho případu. Snaží se tedy získat co největší množství dat od zkoumaného subjektu. „Jde především o zachycení vztahů v jejich celistvosti, což pomáhá k porozumění případu v jeho přirozeném prostředí.“ (Hendl, 2005, s. 104) Ve své práci využívám případovou studii založenou na rozhovoru se žákem, která se opírá o žakovu výtvarnou tvorbu.

4.2.1 Analýza dat případové studie

Zpracovala jsem rozhovory do písemné podoby. Pro tuto studii jsem si vybrala doslovnou transkripci, kde se mohou podtrhávat důležité informace a vkládat komentáře. (Hendl, 2005, s. 208) Každá případová studie má své shrnutí a následuje pak závěr celého výzkumu.

4.2.2 Výzkumný problém

Objektem mé empiricko-výzkumné části bakalářské práce je žakovské pojetí vizuality. Tento problém bych chtěla lépe prozkoumat a zároveň i lépe pochopit. Chtěla bych získat co největší množství informací od dnešních mladistvých a zaměřit se na to, jak v této době vnímají obsah mediálního sdělení, jak ho vnímali jako mladší a jak ho vnímají dnes. Důležité je pro mě i to, jak je ovlivňují v jejich životě. Toto téma mě velmi zaujalo už jen díky tomu, že televizní obraz má na jedince negativní dopady, které si ani neuvědomujeme.

4.2.3 Cíl výzkumu

Chtěla bych dosáhnout toho, aby si jedinec uvědomil, jaký vliv má na jeho vizualitu a na něho samotného televize, a popřemýšlel o tom.

4.3.2 Poznatky k tématu č. 1

V této případové studii jsem se zaměřila na současnost a na dnešní mladistvé, zejména na to, jak uvažují, na co se koukají a co je pro ně důležité. Hlavně jsem se chtěla blíže seznámit s Alenou, kterou jsem neznala. Pro tyto rozhovory jsem využila učeben školy, do které chodí, aby prostředí bylo pro ni známé, a tak se cítila lépe.

Během rozhovoru jsem se dozvěděla, že televizi sleduje spíše večer, maximálně hodinu, někdy ani to ne. Hlavně je to díky tomu, že ji pořady většinou nebaví, někdy ani nemůže najít nic zajímavého. Nejdůležitější informace z rozhovoru však je ta, jak vnímá televizi. Zobrazuje ji jako vesmír s nekonečným počtem pořadů, které se kolem jedince točí a motají. Je vidět, že si uvědomuje to, co se kolem ní děje. I když můžu říct, že je to možná i tím, že tu televizi nesleduje až tak často. Je skvělé, že se Alena většinou kouká na televizi s někým, aby mohla mluvit o tom, co vidí. Prostě chce předávat své zážitky a i o nich mluvit. A jestli pak s ní rodiče mluví o tom, co viděla, předcházejí tím negativnímu vlivu ze strany médií. Podle mého názoru se pak začne i lépe v pořadech orientovat. Z tohoto mám opravdu radost.

Alena pro svůj obrázek využila celou plochu papíru. Nejvíce dominantní je černá barva, která symbolizuje vesmír, a na první pohled zaujmou rudé vlasy dívky, která je nakreslena v levé části. Ztvárňuje kteroukoliv dívku, jak si pluje mezi různými mediálními sděleními, jež jsou znázorněny různě velkými čtverečky. Obrázek na mě působí pesimisticky, přijde mi, že dívka jednotlivými televizními pořady jen proplouvá, neví, který z nich si má vybrat, žádný ji na první pohled nezajímá. Vypadá bezradně. Nejspíš se cítí televizí zahlcena.

4.4 Téma č. 2

Téma: Zamysli se nad tím, co tě v poslední době v televizi překvapilo, ať už mile, nebo naopak. A pokus se mi to namalovat.

(příloha č. 02)

4.4.1 Obrázek č. 02: Autorský obrázek k rozhovoru 02

4.4.2 Poznatky k tématu č. 2:

V této studii jsem se hlavně zaměřila na ovlivňování televizním obrazem s nějakým následkem. Myslím si, že v dnešní době se hodně lidí nechá zlákat televizním sdělením k nějakému nákupu nebo ho to nějak emocionálně zasáhne, pokud si neumí udržet distanc od televize.

Zde bych chtěla poukázat na Alenčinu mladší sestru, která zabírá televizi, protože o ní bude zmínka ještě v jedné studii.

Od Aleny jsem se dozvěděla, že zemřela švédská princezna, o které jsme se následně bavily. Alena její smrtí nebyla nijak ovlivněna, brala to spíše jako úctu k člověku. Každopádně ji to emocionálně nezasáhlo. Myslím si, že je to i tím, že si umí udržet odstup od mediálních sdělení, a to hlavně díky tomu, že se nekouká na televizi tak často. Jen bych chtěla dodat, že se mi velice líbí její symbolika, která se objevila i v předchozím tématu.

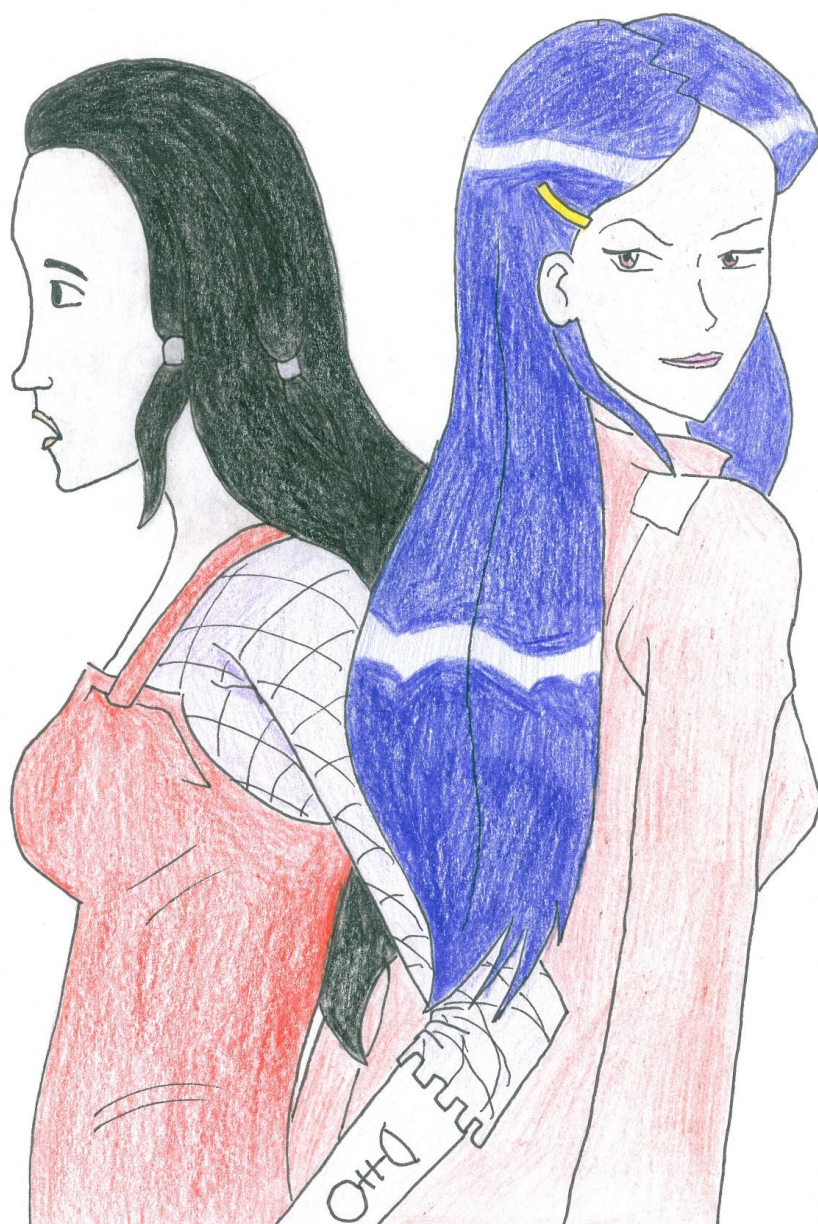
Alena opět využila celého formátu. Švédskou princeznu nakreslila jako mladou dívku, která má na krku řetízek v podobě švédské vlajky a na sobě bílé šaty, které symbolizují, že jde do nebe, proto i ty bílé mraky a modrá obloha kolem ní. Fascinuje mě zde ta jemnost, což je úplný opak předchozího tématu.

4.5 Téma č. 3

Téma: Namaluj mi tvoji nejoblíbenější postavu z televize, kterou jsi jako malá měla ráda, a vedle tu, kterou jsi neměla vůbec ráda.

(příloha č. 03)

4.5.1 Obrázek č. 03: Autorský obrázek k rozhovoru 03

4.5.2 Poznatky k tématu č. 3:

Zde jsem se snažila zjistit, jestli přirovnávala postavy z televize někomu z jejího okolí, když byla malá. Protože například, když se koukala na televizi a viděla tam kouzelnou babičku, která měla na hlavě barevný šátek a pak šla k té své babičce a ta babička měla stejný, tak jestli nad tím nepřemýšlela, jestli to není ta babička z televize.

Na základě rozhovoru jsem se dozvěděla, že se jako malá koukala na Temnou věštbu, kde vystupovala její oblíbená postava Violet, a také na Špionky, kde byla Mandy, která jí nebyla sympatická. Také se mi zde potvrdilo, že za oblíbenou postavu si vybrala kladnou hrdinku a za neoblíbenou postavu zápornou. V dnešní době by to mohlo být i naopak. Nechtěla se oblékat jako Violet, protože měla jen to jedno oblečení. Je vidět, že nad tím přemýšlela. Je možné, že ji v tomto případě ovlivnila i pravidla hygieny. Podobně to má i u účesu, který by nechtěla mít, jelikož by byl nepraktický. A ani postavy si s nikým nespojovala. Podle vzhledu by brala za kamarádku Violet, protože vypadá obyčejně. Myslím si, že měla na mysli, že by to byl typ člověka, s kterým se dá mluvit.

4.6 Téma č. 4

Téma: Vyber si jednoho ze Šmoulů a namaluj mi ho tak, jak si myslíš, že by mohl podle tebe vypadat.

(příloha č. 04)

4.6.1 Obrázek č. 04: Autorský obrázek k rozhovoru 04

4.6.2 Poznatky k tématu č. 4:

V této studii jsem se snažila zjistit, jestli dívka bude pracovat s typickou barvou a podobou těchto dětských postav, nebo jestli se dokáže odpoutat od televizního obrazu.

Tato studie byla nejdelší. Možná tomu napomohlo i to, že obě tento seriál určený pro děti známe. Takže v podstatě jsme byly na stejné vlně. Pak se zde projevilo velké ovlivnění televizním ztvárněním těchto postav. Alena už v zadání měla připomínku, jestli mají být typicky modří. Což si myslím, že je první věc, kterou si pod pojmem Šmoula všichni představíme. Už v úvodu naznačila, že si je musela vyhledat, aby si je připomněla. Nakreslila je typicky modré, aby bylo poznat, že se jedná o ně. I když nemusela. I Silákovi nakreslila srdce, které má v

seriálu na ruce. Pak měla problém s vlasy Tatky Šmouly. Je možné, že jen kvůli tomu, že je nikdy neviděla? Dokázala se odpoutat od televizní podoby pouze siluetou postav a hlavně zdůraznila roli vůdce holí. Nenechala to jen na odlišné barvě. Když nad tím tak přemýšlím, možná jsem jí ten úkol měla zadat úplně jinak, třeba by se pak odpoutala více od podoby postav z televize, protože si nemyslím, že by byla až tak ovlivněná. Vycházím hlavně z toho, že čte, takže určitě má velkou představivost. A ještě bych chtěla zdůraznit její (deduktivní nebo induktivní) myšlení, díky kterému vyvodila Koumákovi brýle.

Opět jsme narazily na její mladší pětiletou sestru. U ní se projevuje přesně ten negativní vliv televize, kdy se nachází mezi realitou a fikcí. Brečí, když v televizi vidí, že se s jejím oblíbenými hrdiny děje něco vážného, a neví, jestli je to skutečné.

4.7 Téma č. 5

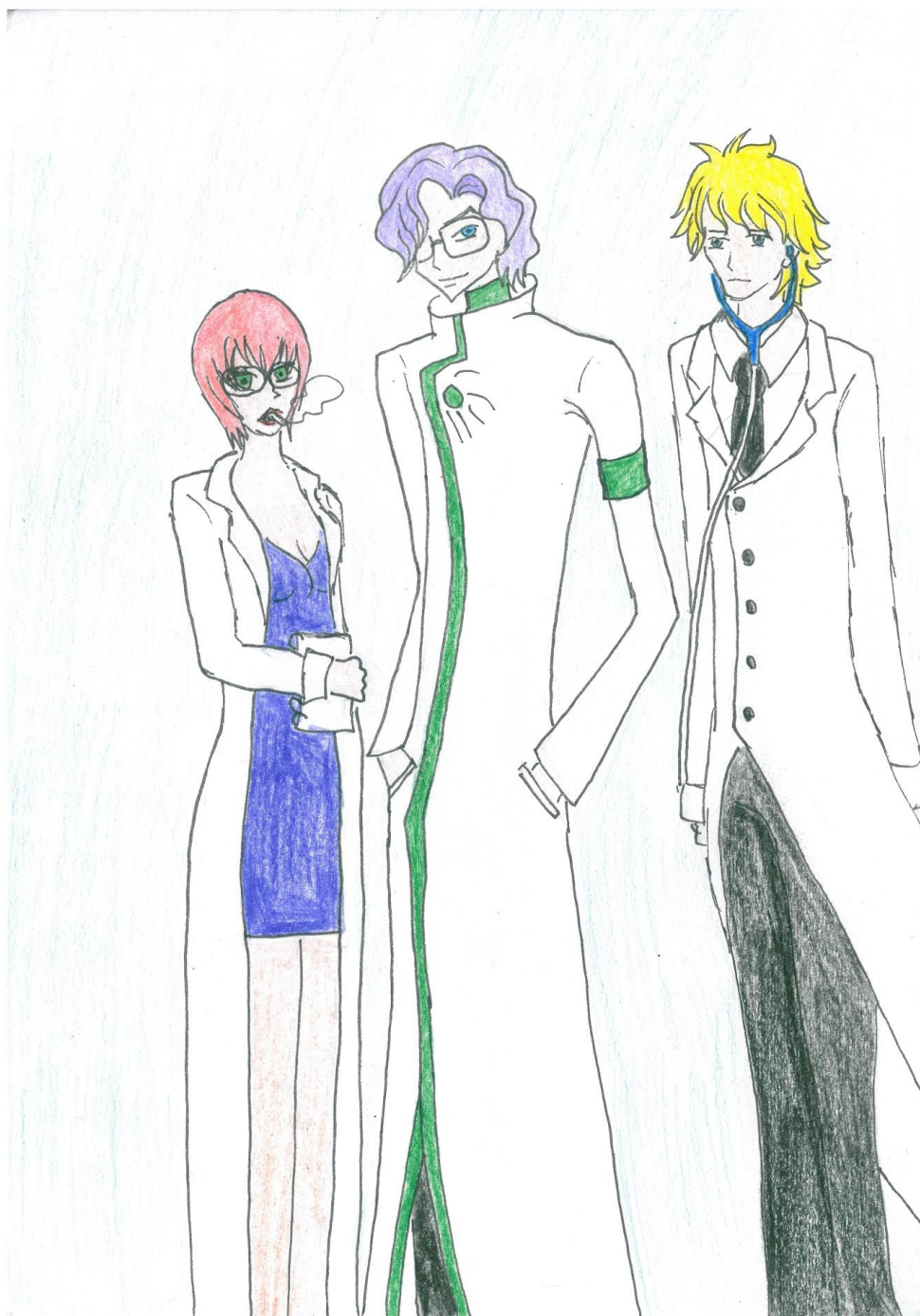
Téma: Namaluj mi 3 postavy pracující v nemocnici.

(příloha č. 05)

KH: Koukáš se na Ordinaci v růžové zahradě?

A: Moc ne, ale vím, o co jde.

4.7.1 Obrázek č. 5: Autorský obrázek k rozhovoru 05

4.7.2 Poznatky k tématu č. 5:

Zde jsem chtěla navázat na seriál Ordinace v růžové zahradě, který sleduje mnoho lidí. Chtěla jsem zjistit, jestli ji nějak ovlivňuje. Na začátku mi říkala, že se na něj kouká. Pak se ale k televizi moc nedostávala.

I když jsem navázala na Ordinaci a následně jsem jí zadala namalování 3 jakýchkoliv postav pracujících v nemocnici, stejně zabrousila k postavám, které zná z televize. Myslela jsem si totiž původně, že nakreslí nějaké vymyšlené. Líbí se mi, jak ona nad lidmi přemýšlí, což už se mi objevilo v několika studiích. Zde mi vysvětlila, proč by žena mohla kouřit. Domnívám se, že i přes její mladý věk už má nějakou představu, co od života chce, díky jejím myšlenkám.

4.8 Závěr

Následuje závěrečný rozhovor s Alenou, kde jsem se snažila z jejího pohledu zjistit nedostatky a klady studie.

KH: Na závěr bych se tě chtěla zeptat na takové shrnující otázky, které mi pomohou pro mou zpětnou vazbu. Jaký úkol tě nejvíce bavil a který naopak? A proč?

A: *Když nad tím přemýšlím, tak asi ti Šmoulové, ale nevím proč. Bavilo mě překreslovat postavy do jiné formy a přitom jsem se snažila, aby bylo stále poznat, z čeho jsem vycházela. Hodně mě bavily i ty postavy, protože jsem se k nim díky tomu úkolu mohla vrátit a znova si je připomenout.*

KH: Se kterým jsi měla problém? A proč?

A: *Největší problém jsem měla asi hned s prvním obrázkem, protože jsem nikdy předtím nedělala nic podobného a nebyla jsem si jistá, jestli jsem splnila úkol správně.*

KH: Nemusíš se bát, nedá se říct, že bys nějaký splnila špatně, nebo naopak. Navrhla bys mi nějaké zlepšení? A které?

A: *Nenapadá mě nic, co by se dalo zlepšovat. Líbilo se mi, že byl každý jiný, ale zároveň spolu souvisely.*

KH: Dalo ti to něco, když jsi plnila úkoly, přemýšlela jsi o tom?

A: *Právě, že přemýšlela. A docela mě to i bavilo, dala bych si klidně i další.*

KH: Tak to ráda slyším. Změnil se tvůj názor na televizi?

A: Já jsem právě o tom předtím vůbec nepřemýšlela, jak to ovlivňuje ty lidi. A teď přemýšlím nad tím obsahem a co si z toho odnáším.

KH: Já bych ti chtěla moc poděkovat, pro mě to bylo moc důležité.

Tato případová studie mě hodně obohatila. A myslím, že nejen mě, ale i Alenu, která začala přemýšlet o obsahu mediálních sdělení, což bylo mým cílem průzkumu.

Chtěla jsem ovlivňování i lépe prozkoumat a pochopit, což si myslím, že jsem také splnila. Dozvěděla jsem se řadu důležitých a zajímavých informací. Ve své studii jsem se zaměřila i na minulost žákyně, ale nejvíce na současnost.

Když bych měla popsat naše sezení, která probíhala jednou týdně, tak se domnívám, že se při nich měnily naše postoje k televizi a hlavně náš „vztah“. Bylo vidět, že ze začátku jsme ani jedna, ani druhá neměly s takovým průzkumem zkušenosti. A hlavně, jak mezi námi tály ledy, začaly jsme mluvit více otevřeně díky tomu, jak jsme se poznávaly.

Já jsem především ráda za to, že jsem někomu v něčem pomohla. A snad i po tom, co si někdo moji práci přečte, zamyslí se nad obsahem televizního vysílání, a bude tak lépe chránit své děti nebo lidi ve své blízkosti.

5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Nejdříve bych chtěla popsat poznatky z literatury a internetu o charakteru tohoto výzkumu. Kvantitativní výzkum je systematické vědecké bádání kvantitativních vlastností a jevů a jejich vztahů. Hledá vztahy mezi dvěma, či více proměnnými. Lidské chování považuje za měřitelné a předpověditelné. Je založen na deduktivním přístupu, protože výzkumník své hypotézy na základě sesbíraných dat může potvrdit, či vyvrátit a navrhnout nové teorie, či hypotézy. Vše, co se zjistí, se dá následně vyhodnotit statickými metodami, například grafy. (Hendl, 2005, 45-49) Já jsem se snažila zjistit odpovědi na to, jak děti tráví volný čas, kolik času stráví denně u televize a na co se nejčastěji dívají.

5.1 Dotazníkové šetření

Za metodu kvantitativního šetření jsem si vybrala dotazník. Dalo by se říci, že se jedná o relativně rychlý sběr dat. Skládá se ze série otázek, které jsou sestaveny tak, aby zjistily co největší množství dat od respondentů k dané problematice. Dotazník (příloha č. 6) jsem rozdala všem dětem od jedenáctého do patnáctého roku na 10. základní škole v Plzni. Zpět jsem dostala 148 vyplněných dotazníků, 86 od dívek, 62 od chlapců. Týden před vyplňováním dotazníků paní učitelky rozdaly dětem odpovídajícího věku dotazníky pro rodiče, jestli jejich děti mohou dotazník (příloha č. 7) vyplnit. Některé děti dotazník nevyplňovaly, protože neměly souhlas rodičů.

Děti měly největší problém s odpovídáním na poslední tři otázky dotazníku. Nevěděly, komu by se mohly podobat, nebo komu se vůbec nepodobají. Tento problém však nastal spíš u jedenáctiletých dětí, ojediněle i u dvanáctiletých.

5.1.1 Analýza dat

Získaná data z dotazníkového šetření jsem zpracovala pomocí statistické metody, tedy grafů. A poslední tři otázky jsem vyhodnotila za pomoci obsahové analýzy textu.

5.2 Formulace výzkumného problému a cíle výzkumu

Kvantitativním šetřením jsem se snažila zjistit vliv televizního obrazu na pojetí vizuality a na sebepojetí u dětí odpovídajícího věku. Pokusila jsem se prozkoumat, co městské děti dělají ve svém volném čase. Následně i kolik času tráví u televizní obrazovky a co nejčastěji sledují.

5.2.1 Otázky

V mém šetření jsou otázky polouzavřené a otevřené. Polouzavřené otázky mají předem stanovené možné varianty odpovědí, ze kterých si zkoumaný jedinec vybírá. Jelikož by se mohlo stát, že by si respondent v nabízených odpovědích nenašel tu svou, je u každé otázky místo pro jinou odpověď. Tento typ otázky je jakýsi kompromis mezi otázkou uzavřenou a otevřenou. Poslední 3 otázky jsou otevřené, nenabízejí tedy žádnou variantu odpovědi. Můžeme tak i získat nepředpokládané informace.

5.3 Výsledky dotazníkového šetření znázorněné v tabulkách a grafech

5.3.1 4. otázka: Ve svém volném čase:

5.3.1.1 Tabulka 1: T-testy, pohlaví

Proměnná	t-testy; grupováno: POHLAVÍ, Skup. 1: 1 Skup. 2: 2										
	Průměr	Průměr	t	sv	p	Poč.plat	Poč.plat.	Sm.odch.	Sm.odch.	F-poměr	p
4a	2,64	2,79	-0,78	146	0,44	86,00	62,00	1,028	1,320	1,65	0,03
4b	2,56	2,52	0,21	146	0,84	86,00	62,00	1,252	1,198	1,09	0,72
4c	2,31	2,87	-2,51	146	0,01	86,00	62,00	1,277	1,408	1,22	0,40
4d	3,34	3,29	0,20	146	0,84	86,00	62,00	1,325	1,464	1,22	0,39
4e	2,03	2,61	-2,90	146	0,00	86,00	62,00	1,193	1,206	1,02	0,92
4f	2,64	2,74	-0,46	146	0,65	86,00	62,00	1,310	1,378	1,11	0,66
4-jiné	5,61	13,43	-4,44	28	0,00	23,00	7,00	3,726	5,159	1,92	0,25
5	2,36	2,44	-0,53	146	0,60	86,00	62,00	0,796	0,917	1,33	0,23

Legenda:

1. průměr: dívky

2. průměr: chlapci

t: hodnota T-testu

sv: počet respondentů

p: hladina významnosti

1. poč. plat.: počet platných hodnot dívek

2. poč. plat.: počet platných hodnot chlapců

F-poměr: hodnota F-testu

P: průměr

4a: sleduji televizi

4b: jsem na počítači

4c: poslouchám hudbu

4d: čtu knihu nebo časopis

4e: trávím čas s přáteli

4f: sportuji

4 - jiné: fotbal, tanec, malování, rybaření, bubnování, učení,...

5: U televize trávím denně:

Díky této tabulce jsem zjistila, že chlapci poslouchají hudbu a tráví více času s přáteli než dívky. V řádku 4 - jiné se u chlapců objevila vysoká hodnota, protože uváděli, že hrají fotbal. Ostatní výsledky mezi nimi si jsou celkem podobné. Podle výsledků chlapci ve svém volném čase nejčastěji čtou knihu a časopis a nejméně času tráví u počítače. Tento výsledek mě zcela udivuje. Jelikož jsem čekala, že to bude opačně. Dívky taktéž preferují ve volném čase čtení a minimálně se setkávají s přáteli. Mile mě překvapilo, že obě skupiny tráví volný čas čtením a televize se objevuje někde uprostřed.

5.3.1.2 Tabulka 2: T-testy, věk

Proměnná	t-testy, grupováno: VĚK, Skup. 1: 11 Skup. 2: 12										
	Průměr	Průměr	t	sv	p	Poč.plat.	Poč.plat.	Sm.odch.	Sm.odch.	F-poměr	p
4a	2,38	2,52	-0,50	65	0,62	40	27	1,125	1,189	1,12	0,74
4b	2,85	2,70	0,47	65	0,64	40	27	1,252	1,265	1,02	0,93
4c	2,70	2,74	-0,12	65	0,90	40	27	1,418	1,196	1,41	0,36
4d	3,15	3,33	-0,53	65	0,59	40	27	1,272	1,519	1,43	0,31
4e	2,45	2,41	0,12	65	0,90	40	27	1,413	1,309	1,17	0,69
4f	2,88	2,78	0,30	65	0,76	40	27	1,265	1,340	1,12	0,73
4-jiné	6,00	4,00	0,69	9	0,51	6	5	6,229	1,871	11,09	0,04
5	2,60	2,37	1,05	65	0,30	40	27	0,928	0,792	1,37	0,40

Legenda:

1. průměr: 11 let

2. průměr: 12 let

t: hodnota T-testu

sv: počet respondentů

p: hladina významnosti

1. poč. plat.: počet platných hodnot dívek

2. poč. plat.: počet platných hodnot chlapců

F-poměr: hodnota F-testu

P: průměr

4a: sleduji televizi

4b: jsem na počítači

4c: poslouchám hudbu

4d: čtu knihu nebo časopis

4e: trávím čas s přáteli

4f: sportuji

4 - jiné: fotbal, tanec, malování, rybaření, bubnování, učení,...

5: U televize trávím denně:

V této tabulce nejsou žádné výrazné odchylky. A opět zde můžeme řešit rozdíly mezi 1. průměrem a 2. průměrem nebo i v každém průměru zvlášť. Jedenáctiletá děvčata a stejně staří chlapci tráví nejvíce volného času četbou a nejméně u počítače. A dvanáctiletí také většinu času čtou a nejméně se schází s přáteli. Mladší děti jsou u počítače, scházejí se s přáteli a sportují více než ti starší. Opět se v obou případech objevila kniha na prvním místě a televize až mezi těmi posledními.

5.3.1.3 Tabulka 3: Korelace

Proměnná	Korelace, označ. korelace jsou významné na hlad. $p < ,05000$ $N=109$ (Celé případy vynechány u ChD)							
	Průměry	Sm.odch.	4a	4b	4c	4d	4e	4f
4a	2,75	1,140	1,00	0,29	0,23	-0,06	0,28	0,05
4b	2,62	1,275	0,29	1,00	0,28	-0,21	0,16	0,04
4c	2,42	1,356	0,23	0,28	1,00	0,08	0,41	-0,01
4d	3,12	1,386	-0,06	-0,21	0,08	1,00	-0,06	-0,17
4e	2,17	1,169	0,28	0,16	0,41	-0,06	1,00	-0,02
4f	2,64	1,364	0,05	0,04	-0,01	-0,17	-0,02	1,00

Legenda:

4a: sleduji televizi

4d: čtu knihu nebo časopis

4b: jsem na počítači

4e: trávím čas s přáteli

4c: poslouchám hudbu

4f: sportuji

Korelační analýza zkoumá vzájemný vztah kvantitativních proměnných. Záporná hodnota značí nepřímou závislost a kladná hodnota značí přímou závislost.

0,41 = hudba a přátelé

0,29 = počítač a televize

0,28 = hudba a počítač

0,23 = hudba a televize

- 0,21 = kniha a počítač

5.3.1.4 Tabulka 4: Kendallovy korelace

Proměnná	Kendallový korelace tabulka, korelace jsou významné na hl. p.					
	4a	4b	4c	4d	4e	4f
4a	1,00	0,18	0,06	-0,09	0,12	-0,05
4b	0,18	1,00	0,16	-0,16	0,12	0,00
4c	0,06	0,16	1,00	0,09	0,34	0,05
4d	-0,09	-0,16	0,09	1,00	-0,03	-0,12
4e	0,12	0,12	0,34	-0,03	1,00	0,00
4f	-0,05	0,00	0,05	-0,12	0,00	1,00

Legenda:

4a: sleduji televizi

4e: trávím čas s přáteli

4b: jsem na počítači

4f: sportuji

4c: poslouchám hudbu

5: U televize trávím denně:

4d: čtu knihu nebo časopis

Korelační analýza zkoumá vzájemný vztah kvantitativních proměnných. Záporná hodnota značí nepřímou závislost a kladná hodnota značí přímou závislost.

0,34 = hudba a přátelé

0,22 = televize a přátelé

0,18 = televize a počítač

0,16 = počítač a hudba

0,12 = počítač a přátelé

- 0,12 = kniha a sport

- 0,16 = počítač a kniha

5.3.1.5 Tabulka 5: Popisné statistiky

Proměnná	Popisné statistiky				
	N platných	Průměr	Minimum	Maximum	Sm.odch.
POHLAVÍ	148	1,42	1	2	0,495
VĚK	148	12,80	11	15	1,443
4a	148	2,70	1	5	1,157
4b	148	2,54	1	5	1,225
4c	148	2,55	1	5	1,357
4d	148	3,32	1	5	1,380
4e	148	2,28	1	5	1,228
4f	148	2,68	1	5	1,335
4-jiné	30	7,43	1	17	5,230
5	148	2,39	1	5	0,846

Legenda:

4a: sleduji televizi

4b: jsem na počítači

4c: poslouchám hudbu

4d: čtu knihu nebo časopis

4 - jiné: fotbal, tanec, malování, rybaření,
bubnování, učení,...

4e: trávím čas s přáteli

4f: sportuji

5: U televize trávím denně:

5.3.1.6 Tabulka č. 6: Popisné statistiky

Proměnná	Popisné statistiky							
	N platných	Průměr	Medián	Modus	Četnost	Minimum	Maximum	Sm.odch.
POHLAVÍ	148	1,42	1	1	86	1	2	0,495
VĚK	148	12,80	13	11	40	11	15	1,443
4a	148	2,70	3	3	49	1	5	1,157
4b	148	2,54	2	Vícenás.	40	1	5	1,225
4c	148	2,55	2	1	47	1	5	1,357
4d	148	3,32	4	4	41	1	5	1,380
4e	148	2,28	2	1	52	1	5	1,228
4f	148	2,68	3	3	42	1	5	1,335
4-jiné	30	7,43	6,5	2	5	1	17	5,230
5	148	2,39	2	2	63	1	5	0,846

Legenda:

Medián: střední hodnota

Modus: nejčetnější hodnota

4a: sleduji televizi

4b: jsem na počítači

4c: poslouchám hudbu

4d: čtu knihu nebo časopis

4 - jiné: fotbal, tanec, malování, rybaření,
bubnování, učení,...

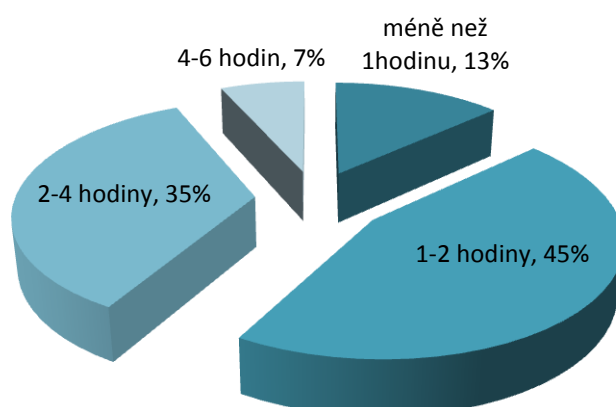
4e: trávím čas s přáteli

4f: sportuji

5: U televize trávím denně:

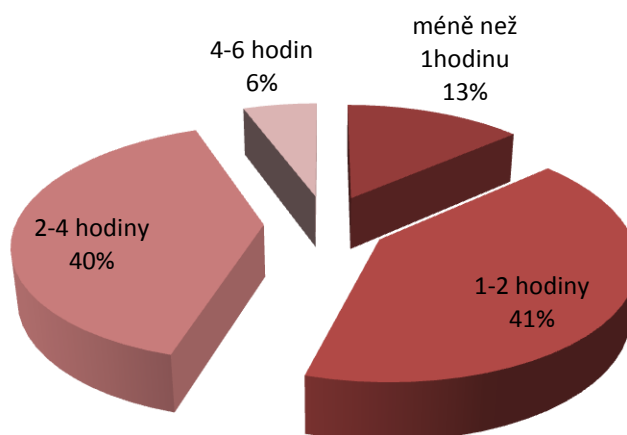
5.3.2 5. otázka: Čas strávený denně u televize

Chlapci

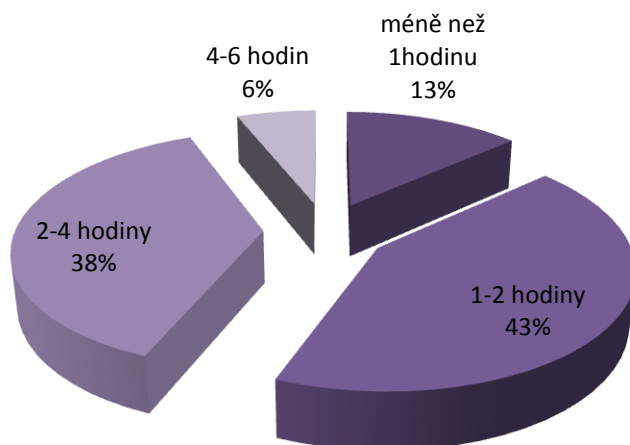
Graf 1: Zaznamenané odpovědi 62 respondentů (chlapci 11-15let) na otázku č. 5

Dívky

Graf 2: Zaznamenané odpovědi 86 respondentů (dívky 11-15let) na otázku č. 5

Celkem

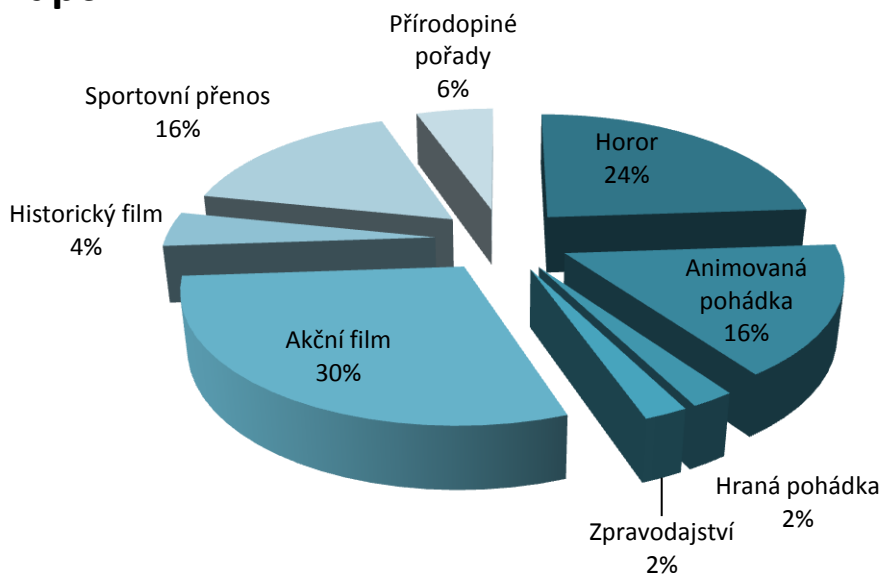

Graf 3: Zaznamenané odpovědi 148 respondentů (chlapci a dívky 11-15let) na otázku č. 5

U otázky č. 5 dva chlapci napsali odpověď s vyšší hodnotou, než byla v uvedených možnostech. Nebudu rozepisovat každý graf zvlášť, jelikož výsledky dopadly ve všech grafech stejně, lišily se jen o několik málo procent. Výsledky mě příjemně překvapily, jelikož jsem očekávala, že u televize tráví více času.

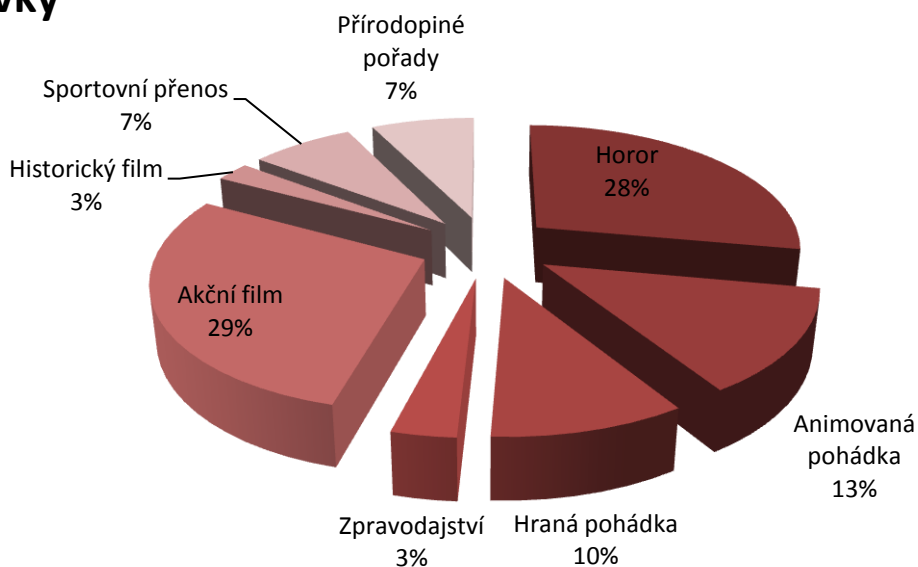
5.3.3 6. otázka: Nejrady se koukám na:

Chlapci

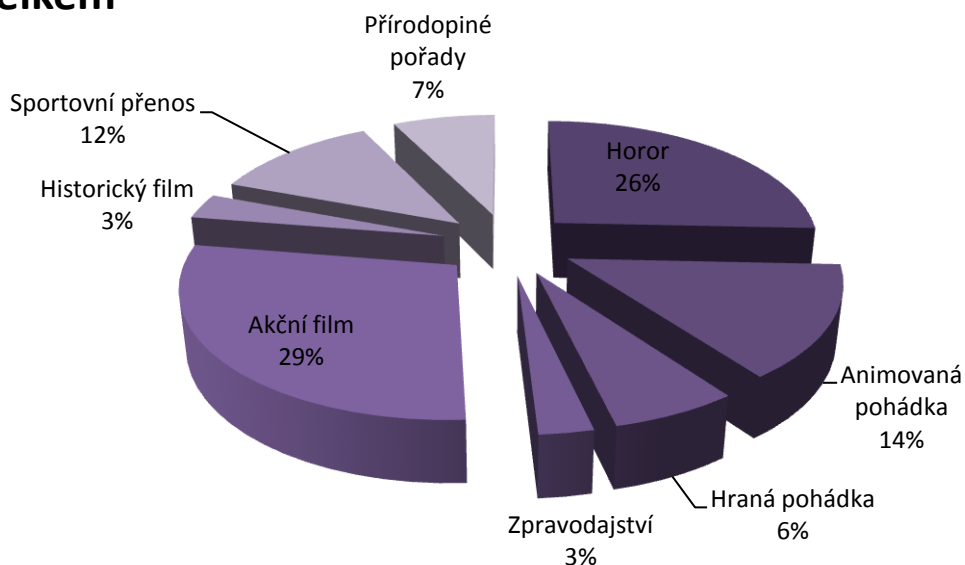
Graf 4: Zaznamenané odpovědi 62 respondentů (chlapci 11-15let) na otázku č. 6

Dívky

Graf 5: Zaznamenané odpovědi 86 respondentů (dívky 11-15let) na otázku č. 6

Celkem

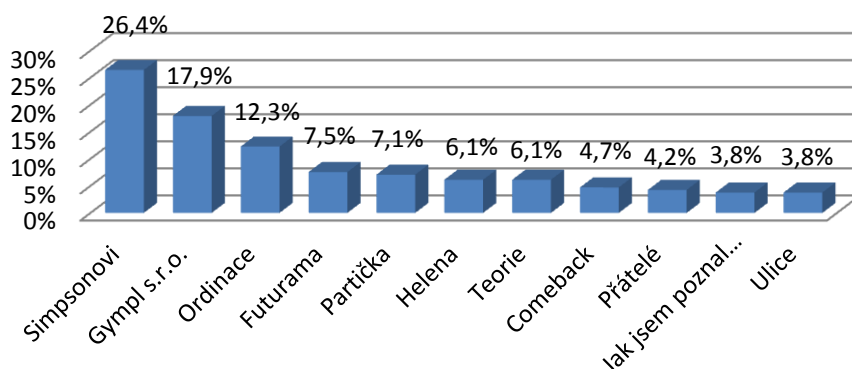

Graf 6: Zaznamenané odpovědi 148 respondentů (chlapci a dívky 11-15let) na otázku č. 6

Grafy u této otázky jsou opět podobné. Můžeme v nich zjistit, na co se nejčastěji dívky a chlapci koukají. Chtěla bych dodat, že u chlapců se objevila několikrát v otevřené odpovědi komedie, fantazy, krimi, scifi. A dívky psaly často komedii, seriály a taneční pořady. Abych pravdu řekla, překvapilo mě, že děvčata sledují akční filmy a horory stejně jako chlapci. Proč děti vyhledávají zrovna tento typ pořadů? Kvůli napětí, násilí, drastické scéně, nebo aby se pak v kolektivu mohli chlubit tím, co viděli? Podle mého názoru jsou horory i akční filmy pro ně nevhodné.

5.3.4 7. otázka: Moje nejoblíbenější pořady jsou:

Nejoblíbenější pořady

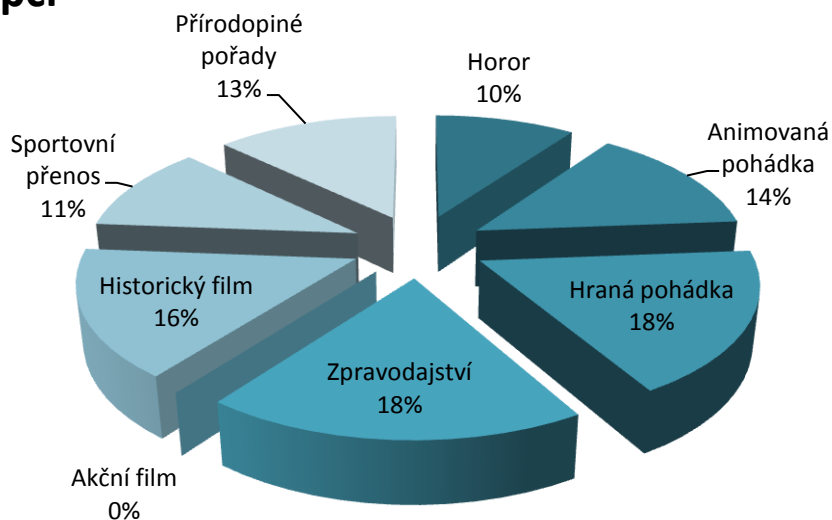

Graf 7: Zaznamenané odpovědi 148 respondentů (chlapci a dívky 11-15let) na otázku č. 7

V grafu se můžeme dočíst, jaké pořady děti preferují. Objevovaly se seriály jako Cesty domů, Jmenuji se Earl, Upíří deníky, různé druhy kriminálních pořadů, telenovel atd. Všechny uvedené pořady jsou vlastně seriály o životě s humornou tematikou.

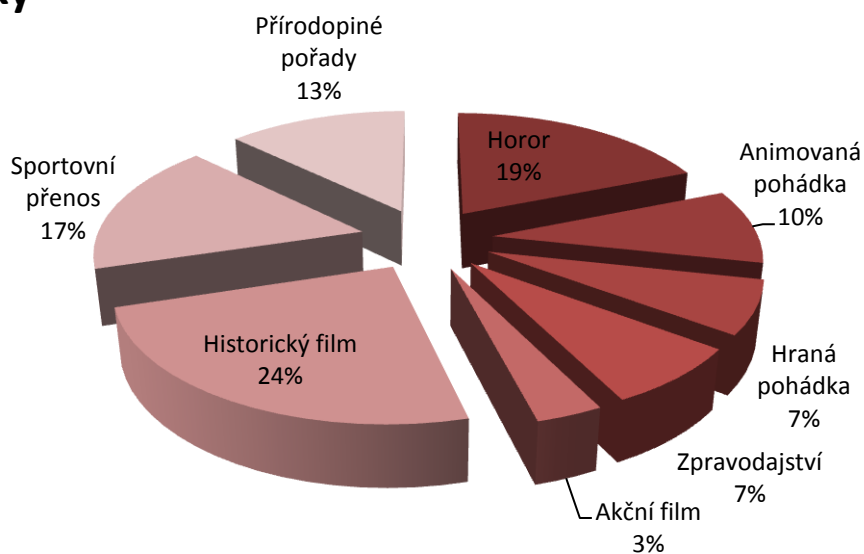
5.3.5 8. otázka: Vůbec se nekoukám na:

Chlapci

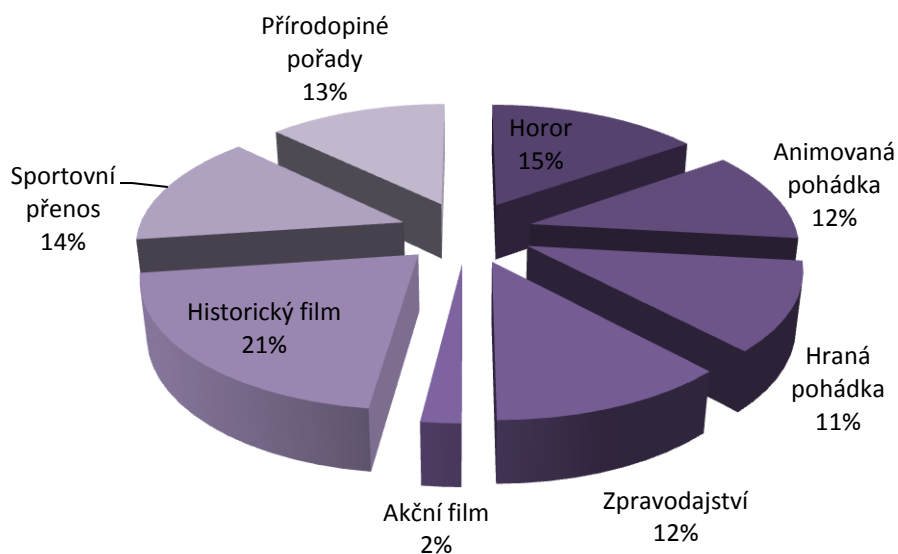
Graf 8: Zaznamenané odpovědi 62 respondentů (chlapci 11-15let) na otázku č. 8

Dívky

Graf 9: Zaznamenané odpovědi 86 respondentů (dívky 11-15let) na otázku č. 9

Celkem

Graf 10: Zaznamenané odpovědi 148 respondentů (chlapci a dívky 11-15let) na otázku č. 10

Opět z grafů v procentuálním vyjádření zjistíme, na co se děti vůbec nekoukají. Obě skupiny nelákají historické filmy. Což mě mrzí, jelikož ty by jim mohly pomoci rozšířit znalosti o celém světě v různých dobách.

5.4 Kvantitativní obsahová analýza

Je to technika z oblasti výzkumu, ve které se zjišťuje četnost výskytu stejných odpovědí. Umožňuje tedy převod odpovědí do měřitelně proměnných.

5.4.1 9. otázka: Jakému televiznímu hrdinovi se podobám? A proč?

Zhruba jedna čtvrtina ze 148 dotázaných uvedla, že se nikomu nepodobá, a další čtvrtina, že neví. Dívky většinou vybranou osobu popisovaly z hlediska postavy a délky či typu vlasů.

Nejčastěji byl v odpovědích napsaný Spider-man, Selena Gomez a Lisa ze Simpsonových (nejoblíbenější seriál na základní škole).

Spider-man, fiktivní postava

„Má hubenou postavu jako já a má pěknou kombinaci barev.“ chlapec, 11let

„Je přátelský a má za úkol chránit lidi a děti. Má červeno-modrý oblek.“ chlapec, 12 let

„Jsem akční, do všeho se hrnu a ničeho se nebojím, až na bouřku.“ dívka, 15 let

Na základě těchto tvrzení je pro mou specializaci důležitý vzhled dané osoby, tedy Spider-mana. Modro-červený muž v obleku si v seriálu zahrál napřed kladnou postavy, později i zápornou, ale nakonec se vrátil do starých dobrých kolejí. Myslím si, že barva kostýmu působí velmi příjemně, proto z něho máme dobrý pocit.

Lisa Simpsonová, animovaná postava v seriálu Simpsonovi

„Lisa je citlivá, má ráda umění a je chytrá jako já.“ dívka, 11 let

„Lise Simpsonové, protože ráda pomáhám lidem a zvířatům a ráda se učím.“ dívka, 11 let

„Je blondatá a má oranžové šaty. Myslím si, že je mi podobná chytrostí, a také mi kamarádky říkají, že jsem šprt.“ dívka, 13 let

Lisa je osmiletá dívka, která chodí do 2. třídy Springfieldské základní školy. Nezajímá ji móda ani účesy, ale touží po vědění a dobrém vzdělání. Díky svým znalostem a povaze Lisa není zrovna nejoblíbenější mezi spolužáky. Ne, že by ji nenáviděli, ale sama dobře ví, jak moc jsou špti milováni.

Myslím si, že díky tomu, že je Lisa kreslená a má stále stejné šaty a účes, děti spíše popsaly její vlastnosti. A to hlavně její chytrost, která je pro ni nejtypičtější. Když se zamýšlím nad tím, proč děti vybraly zrovna ji, napadá mě její milý dětský vzhled. V seriálu má sympatickou roli, není to záporná postava. A zvláště ty dívky, které napsaly, že se jí podobají, s ní mohou mít hodně společného.

Selena Gomez

„Mám stejný styl oblékání a ráda tancuji.“ dívka, 14 let

„Mám stejně hnědé vlasy.“ dívka, 12 let

„Má svůj vlastní názor, trochu arogantní, nenechá si nic líbit, obléká se sportovně i elegantně. Působí na mě upřímně, drze a sebevědomě.“ dívka, 14 let

Selena Gomez je dvacetiletá americká herečka a zpěvačka. Před kamerou se objevila již jako malá dívka v Disney pořadech.

Když se na ni zaměříme z vizuálního hlediska, upoutají nás její dlouhé hnědé vlasy a její mladistvý styl oblékání. A to už na každého může působit zcela jinak. Někoho může oslovit, někoho vůbec ne. Myslím si, že díky jejímu dětskému obličejí oslovuje spíš dívky na základních školách.

Zaujalo mě několik dalších tvrzení:

„Bart Simpson, jezdí na skateboardu, obléká se moderně, je optimista a vyvádí lumpárny. Působí na mě povzbudivě.“ chlapec, 12 let

„Carrie Bradshaw, hrdinka seriálu Sex ve městě. Živí se jako novinářka, obléká se zajímavě a hezky. Působí na mě vesele a inteligentně. Je vtipná a inspiruje mě.“ dívka, 15 let

5.4.2 10. otázka: Jakého televizního hrdinu vůbec nemám rád? A proč?

V dotaznících jsem našla spoustu odpovědí, mezi nimi i nevím nebo nikdo mi nevádí. Většina uvedených postav hrála v seriálech nebo ve filmech zápornou postavu. Bohužel mi však někteří neodpověděli přesně na otázku.

Tentokrát se v odpovědích nejčastěji objevily 2 neoblíbené postavy, a to MUDr. Bohdan „Bobo“ Švarc (Ordinace v růžové zahradě - 3. nejoblíbenější pořad

na škole) a Hannah Montana. Tyto dvě postavy měly ohromný náskok před jinými odpověďmi.

Bohdan „Bobo“ Švarc, hraje Martin Zounar, Ordinance v růžové zahradě
„*Nemám ho ráda, protože mu všechno prochází. Je arogantní.*“ dívka, 13 let
„*Je plešatý a při těle. Obléká se elegantně. Je zlý a bohatý. Myslí si, že může všechno, protože jeho bratr je náměstek města Kamenice.*“ dívka, 11 let
„*Je zlý, mstivý, lakomý. Přijde mi, že tam je jako velký podrazák. Obléká se hezky a je na něm vidět, že je bohatý.*“ dívka, 12 let

Bobo Švarc má v seriálu roli sobeckého a sebestředného člověka. Vždy mu vše projde díky jeho bratrovi, který po něm „zametá cestičku“. I když vystudoval medicínu, není dobrým doktorem. Navíc se snaží škodit kolegům.

V těchto odpovědích jsem našla spíše popis role seriálové postavy nežli nějaký popis toho, jak na jedince působí. Každopádně zcela jistě si o něm žádný dotazovaný nemyslí nic dobrého. Bylo by to stejné, kdyby ho hrál někdo jiný? Našla jsem totiž i 2 negativní reakce na herce Martina Zounara. Dotazovaní ho nemusí kvůli jeho silnější postavě. Tento herec ztvárnil již v několika seriálech kladné i záporné postavy.

Hannah Montana, postava ve stejnojmenném seriálu
„*Myslí si o sobě, že je modelka. Je trapná.*“ dívka, 11 let
„*Nelíbí se mi její oblečení.*“ dívka, 11 let
„*Neumí zpívat.*“ dívka, 11 let
„*Je trapná a je to holčičí film. Obléká se jako modelka a obléká se, jako kdyby nebyla herečka. Působí na mě hodně špatně.*“ chlapec, 11 let

Hannah je v seriálu teenager, který vede dvojí život. V jednom je obyčejnou dívenkou a ve druhém popovou hvězdou s parukou.

Pro můj výzkum je z těchto informací důležitý jen styl oblečení, který je kritizován pouze dětmi ve věku jedenáct let. Bohužel nevíme, jak tato postava na ně působí.

Zajímavé odpovědi z dotazníku k zamyšlení:

„Helenu z televizního seriálu, protože se opičí po mém jméně, a všichni kamarádi si ze mě dělají legraci, že mám svůj vlastní seriál.“ dívka, 13 let

„Poslance, jsou zlí, zkažení a zkorumpovaní. Působí na mě špatně.“ chlapec, 12 let

5.4.3 11. otázka: Chtěl bych být někým, kdo se objevuje v televizi, at' už ve filmech, ve zpravodajství nebo v něčem jiném? A proč?

V odpovědích od dětí jsem našla velké množství lidí, kterými by chtěli být. Kluci by chtěli být různými fotbalisty, jeden i slavným bubeníkem, jelikož bubnuje. Dokonce byl uveden i každý člen z rodiny Simpsonových. Objevily se i odpovědi jako nevím, nikým, herečkou, zpěvačkou a ani ne, měla bych trému. Často osobu, kterou uvedli, napsali i do otázky, komu se podobají. Nejčastěji však byly uvedeny tyto postavy:

Megan Fox

„Má nádhernou postavu a milióny fanoušků.“ dívka, 12 let

„Protože je slavná a krásná. Líbí se hodně klukům. Má hnědé dlouhé vlasy. Má hezký styl oblékání. Působí na mě sympaticky. Chtěla bych být hezká jako ona.“ dívka, 14 let

Megan Fox je americká herečka a modelka, která je ve svých dvaceti šesti letech čím dál víc žádaná. Na první pohled upoutává její krása, kterou potvrdily i dívky, které o ní napsaly do dotazníku.

Lisa Simpsonová, animovaná postava v seriálu Simpsonovi

„Protože má ráda zvířata.“ dívka, 11 let

„Má červené šaty a bílé korále. A má žlutou barvu pleti.“ dívka, 11 let

O Lize jsem se zmiňovala již v otázce č. 9. Je tedy logické, proč dívky chtějí být jako ona.

Lucie Borhyová

„Má blondáté dlouhé vlasy. Je hubená a vysoká. Obléká se moderně. Je oblíbená ve zpravodajství.“ dívka, 11 let

„Je hezká. Přejde mi hodná a taky docela chytrá. Obléká se krásně. V televizi bych chtěla být na jejím místě, protože je pořád vidět. A je bohatá.“ dívka, 12 let

Moderátorka Televizních novin na Nově je podle mého názoru oblíbená proto, že není herečka a nemusí hrát žádné role. V televizi působí přirozeně, je sama sebou. Člověk může díky tomu poznat, jaká ve skutečnosti je. Důležitou roli hraje i to, jak se obléká. Tedy spíše, jak ji oblečou, učešou a namalují vizážistky. Tohle všechno působí kladně na diváky, kteří ji sledují, a díky tomu o ní mají dobré mínění.

Odpovědi k zamyšlení:

„Chtěla bych být upírem. Popravdě ani nevím pořádně proč. Oni mají ostré zuby, v nějakých filmech (seriálech) jsou bledí. Také se někdy umí proměnit v netopýra, ale to bych ani nechtěla.“ dívka, 11 let (oblíbený film: Upíří deníky)

„Chtěla bych být kouzelnicí, protože si můžu vyčarovat, co chci.“ dívka, 11 let

„Prezidentem. Je to dospělý muž s kravatou a černou košilí. Působí na mě velice slušně. Chtěl bych jím být, protože má velkou moc nad státem.“ chlapec, 11 let

5.4.4 Shrnutí obsahové analýzy

Abych pravdu řekla, očekávala jsem, že v těchto třech otázkách naleznou zdaleka více užitečných informací.

Zjistila jsem, že děti si občas ani nepřečetly správně zadání. Uvedly pouze konkrétní osobu nebo k ní napsaly jen vnitřní charakteristiku. A o gramatice ani nemluvím. Možná jsem měla otázky lépe definovat. Ale na druhou stranu si říkám, jestli za to nemůže televize, která je odvedla od čtení knih. Na člověku je totiž hrozně znát, když čte. Našla jsem ale i odpovědi, které mě překvapily tím, že bych neřekla, že to napsaly takhle „staré“ děti.

Často žáci psali oblíbené i neoblíbené postavy ze seriálů, které sledují. To jsem zjistila díky otázce číslo 7 v dotazníku.

Dívky většinou napsaly dotyčnou osobu, protože je štíhlá, má dlouhé vlasy a dobře se obléká. Chlapci zase obdivují, když mají jejich hrdinové svaly a dobrý účes.

Občas jsem v odpovědích také našla, že někteří by chtěli být opačným pohlavím. V mnoha odpovědích jsem našla klady i zápory dané osoby. Často se v odpovědích u otázek 9 a 11 v jednom dotazníku objevila jedna postava, kterou mají rádi, a proto by jí chtěly být.

Především mě překvapilo, že někteří jedinci obdivují danou osobu pro něco a druzí ji naopak kvůli tomu nemají rádi.

6 ÚVAHA

V bakalářské práci jsem se snažila přiblížit tomu, jak média ovlivňují názory, postoje i následné chování jedinců. Především jsem se snažila popsat vlivy, které negativně působí na naše a hlavně dětské zdraví. Média mají tu schopnost, že nám vstupují do podvědomí, kde se nám snaží vnutit jejich vlastní představy. Rozšiřují nám obzory o informacích, které se dějí za horizontem, ale už nám nedávají zkušenosti, které jsou pro člověka velice důležité. Sledování televize v dětství zásadním způsobem narušuje vývoj jak intelektuálních, tak citových a především volných schopností člověka a jeho individuality, podlamuje fantazii, zhoršuje zrak a snižuje úroveň vyjadřování. Jedinec se díky televiznímu obrazu pohybuje mezi fikcí a realitou a časem pak může ztrácet schopnost orientovat se mezi těmito dvěma světy. Sledování televize se stane návykovou.

Období od 11 do 15 let věku dítěte je obzvláště důležité v dětském vývoji. Tato dětská epocha je důležitá proto, že děti hledají svou životní dráhu. Objevuje se u nich i schopnost kritiky, proto je to ideální věk, kdy by dítě mělo poprvé sledovat televizi, protože to nebude mít negativní dopady na jeho vývoj. Dokáže už se i od děje filmu distancovat. Avšak najdou se i tací, kteří sledují zakázané filmy jen proto, aby si vytvořili pozici v kolektivu dětí anebo aby mohli provokovat dospělé, případně i pedagogy. Děti v dnešní době, díky pracovnímu vytížení rodičů nebo díky nezájmu rodičů, mají neomezený přístup k televizi. Často kvůli tomu se mezi rodiči a dětmi objeví odcizení se, což má dopad na dětský vývoj. Dítě po zhlédnutí násilné scény, která mu nebyla vysvětlena, může začít šikanovat jedince ve svém okolí.

Příčina toho, proč děti tráví volný čas před obrazovkou, je podle mého názoru dnešní zrychlená elektronická moderní doba, protože ten, kdo nemá notebook, nebo nadupaný mobil, není cool. Prevenci by se měli věnovat rodiče. Měli by své děti poučit, jak správně s televizí zacházet. To znamená, jak si vybrat správný pořad, kdy vypnout televizi a hlavně mluvit s nimi o tom, co viděly, aby tak předešli negativním dopadům. Avšak měli by to učinit co nejdříve, nejdéle do patnáctého roku věku dítěte, protože později už názor rodičů děti nebudou brát v potaz.

Pokud to celé shrnu, vychází mi, že před negativním vlivem televizní obrazovky by dětem měla pomoci rodina, škola a volnočasové aktivity, hlavně sport, protože pohyb osvobozuje tělo. Nemělo by se zapomínat ani na četbu knih, protože ta byla nahrazena právě sledováním televize. Z dotazníkového šetření jsem se dozvěděla, že děti moc nečtou. Díky čtení by se pak mohla zlepšit i jejich slovní zásoba, fantazie i intelekt. Na to jsem poukazovala již v dotazníkovém šetření.

Měli by rodiče zakázat svým dětem zcela televizi? Pokud by se to mělo stát, tak jedině u všech dětí, a to bez výjimky. Ale nemyslím si, že by to byl dobrý nápad, protože televize má i pozitivní vliv. Děti si pomocí soutěžních pořadů pro ně určených obohacují své vědomosti. Zrušit ne, ale omezit ano. A hlavně si povídat o tom, co v televizi sledovaly.

Domnívám se, že jsem ve výzkumu zjistila mnoho důležitých informací a že na jejich základě by se dalo pracovat dále. Vzhledem k tomu, že děti tráví hodně času i u počítače, mohl by se zkoumat i jeho vliv, především vliv počítačových her.

7 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

I chose the topic of my work because of the lack of information about the influence of the TV picture on the concept of visuality by children at the age from 11 to 15. Pupils of the 10 primary school in Pilsen were the objects of my study.

Firstly, I searched publications about this topic and made the theoretical part. In this part, I described the media, television and its negative effect on upgrowth of children. Watching TV since young childhood substantially undermines the development of intellectual, emotional and volitional capacity, reduces fantasy, vocabulary decreases etc.

I chose children at the age from 11 to 15 because in my opinion, this age is the most important milestone in their upgrowth. Children plan their future life.

The biggest problem is today's hurried times and parents who have got much work and do not know how their children spend their free time. Parents, school and leisure activities are important as the prevention. Parents should be more interested in their children. They should know what their sons or daughters watch, teach them to put off television and the most important is to talk about the content of symbolic communication and thereby prevent subsequent problems such as bullying. The child is able to distance itself from the plot and then criticize it.

Reading books is the other thing which has got a positive effect on children. It develops vocabulary, imagination and intellect.

I think that research results are useful for their potential future use.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BÍNA, D. a kol.; *Výchova k mediální gramotnosti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2005. s. 103. ISBN 80-7040-844-8.

BLAŽEK, B.; *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. s. 200. ISBN 80-85850-11-7.

BOURDIEU, P.; *O televizi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2002. s. 104. ISBN 80-7239-122-4.

CUMMINSOVÁ; D. D.; *Záhady experimentální psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN: 80-7367-173-5.

DeFLEUR, L. - BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, S.; *Teorie masové komunikace*. Praha: Univerzita Karlova, 1996. s. 363. ISBN 80-7184-09-8.

HAVLÍK, R.; *Sociologie výchovy a školy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

HVÍŽDALA, K.; *Moc a nemoc médií*. 1. vyd. Praha: Máj, 2003. ISBN 80-86643-07-7.

JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B.; *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. s. 207. ISBN 80-7178-697-7.

MANDER, J.; *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno: Doplněk, 2000. s. 358. ISBN 80-7239-063-5.

MCLUHAN, M.; *Jak rozumět médiím*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. s. 350. ISBN 80-207-0296-2.

MCQUAIL, D.; *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2007. s. 447. ISBN 978-80-7367-338-3.

MELVIN, L.; *Teorie masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-420-9.

POSTMAN, N.; *Ubavit se k smrti*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999. s. 192. ISBN 80-204-0747-2.

PUNCH, F.; *Úspěšný návrh výzkumu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 230. ISBN 978-80-7367-468-7.

SMOLÍK, J.; *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.

SUCHÝ, A.; *Mediální zlo*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

THOMPSON, J. B. *Média a Modernita*. Praha: Karolinum, 2004. s. 219. ISBN 80-246-0652-6.

Internetové zdroje:

ABZ slovník cizích slov [online], [cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>>.

Artefietika [online], © 2001, [cit. 16. 4. 2013]. Dostupné z <<http://www.kritickemysleni.cz/klisty.php?co=28!/artfietika>>.

Česká televize: Seminář o vlivu televize na výchovu dětí [on-line]. © 2008, [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/6247-ct-usporadala-seminar-o-vlivu-televize-na-vychovu-deti/>>.

DOSTAL, L. *Dítě a televize* [online], [cit. 25. 3. 2013]. © 2003. Dostupné z <<http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>>.

JUDr. Kateřina Kalistová [online]. © 2013, [cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=QRLd_9FwxA4>.

Komunikace [on-line]. © 2009. [cit. 3. 4. 2013]. Dostupný z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Komunikace>>.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání [online]. Praha: 2013. [cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z <<http://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/slozeni-rady/kalistova.htm>>.

ROGGE, J. U. [online], Německo: 2009. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z <<http://www.jan-uwe-rogge.de>>.

RYDLO, J., ŠVARDALA, L.; *Žák a sociálně patologické jevy v kontextu střední*

školy [online], [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z <http://www.sos-ub.cz/prevence/etop_sl.doc>.

PREMINGER, O. [online], [cit. 25. 3. 2013]. Dostupné z <<http://www.imdb.com/name/nm0695937>>.

NEČAS, V. – TRAMPOTA, T. [online], [cit. 1. 4. 2013]. © 2008. Dostupné z <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=302&lst=107>>.

Psychotesty a testy osobnosti [online], [cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z <<http://www.psychotesty.psyx.cz/texty/psychologie-lidskeho-mysleni.htm>>.

Zprávy [online], © 2013. [cit. 28. 3. 2013]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/zemrela-svedska-princezna-ktera-na-svatbu-s-vyvolenym-cekala-33-let-106-/zahranicni.aspx?c=A130311_165621_zahranicni_ipl>.

Simpsonovi [online], [cit. 10. 4. 2013]. Dostupné z <<http://www.simpsonovi-simpsonovi.estranky.cz/clanky/lisa-simpsonova/zivotopis-lizy.html>>.

Základy kvantitativního výzkumu [online], [cit. 16. 4. 2013]. Dostupné z <http://www.inovace.utb.cz/files/Zaklady_kvantitativniho_vyzkumu.pdf>.

9 SEZNAM PŘÍLOH

9.1 Příloha č. 01: Přepis rozhovoru č. 01

Na prvním setkání proběhlo seznámení, jelikož jsme se do té doby neznaly. A následně jsem Aleně vysvětlila, k čemu budeme směřovat, co bude jejím úkolem.

KH: Má práce se zabývá tím, jak v dnešní době vy mladiství vnímáte televizní obraz a hlavně jeho obsah. Nemusíš se bát, nejde tady o tvé znalosti, ale o to, jak tě to ovlivňuje a co vnímáš. Tak a první název práce je: Namaluj mi televizní obraz tak, jak ho vidíš ty.

A: *Jak, jak ho vidím?*

KH: Tady ti nechávám otevřené pole působnosti a můžeš namalovat úplně cokoli, co se týká televize. A to, co namaluješ, zde pak následně probereme. Rozumíš tomu takhle?

A: *Ano. A jak to má být velké?*

KH: Tak to nechám na tobě, ale myslím si, že formát A4 je ideální. Ale jak říkám, nechávám to na tobě. To samé platí i pro techniku.

Následně se bavíme o tom, co Alena nakreslila (příloha č. 01).

KH: Na začátku bych ti chtěla říct, že mě tvůj obrázek velmi zaujal.

A: *Děkuji.*

KH: Chtěla bych se tě zeptat, jaká je myšlenka toho obrázku. Co jsi tím chtěla říct?

A: *Že v televizi je spousta programů a že je těžké najít něco, co by mohlo být zajímavé.*

KH: Tak takhle jsem to pochopila i já. A teď se tě budu ptát na konkrétní věci, které zobrazuješ. Ta dívka, kterou jsi sem nakreslila, je kterákoliv dívka, nebo ztvárňuješ sebe?

A: *Spíše kterákoliv.*

KH: A je z toho formátu vystrčena proto, že se topí v těch mediálních informacích?

A: *Přesně tak, že se snaží proplouvat a chytit si tam nějaký ten obraz, ale pletou se jí tam ty ostatní.*

KH: Proč zrovna černé pozadí?

A: *Znázorňuje to vesmír jako nekonečno, protože tam toho je hodně.*

KH: Koukám, že máš i filozofickou myšlenku. To je skvělé.

A: Děkuji.

KH: Mě právě napadlo, jestli nemáš negativní postoj k médiím.

A: *Tak jako já nemám negativní postoj, spíše mě to většinou nebaví. Protože všude je to samé a najít něco opravdu zajímavé je hodně těžké.*

KH: Ještě mě napadla myšlenka, že černé pozadí máš proto, že je i černá obrazovka, když je vypnutá. Že když vypneš televizi, máš v hlavě tmou a ty obrázky, které jsi viděla, se ti neustále vrací a přemýšlíš nad nimi.

A: *Tak to mě nenapadlo, ale zní to hodně zajímavě.*

KH: Tak a teď se zaměříme na ty malé obrázky. Kreslila jsi jejich velikost náhodně, nebo třeba tady ten největší, zpravodajství je největší, protože se na něj nejčastěji koukáš?

A: *Já zas na tu televizi nekoukám tak často, ale pravda je, že když už na něco, tak na něj, že je nejserióznější.*

KH: A na co se v televizi nejčastěji koukáš?

A: *Já se koukám většinou na internet a na takový ty Ordinace a na takový to o ničem. Smích. Sama bych se nekoukala, ale když se můžu koukat s někým jiným a povídat si o ději při pořadech, tak je to fajn.*

KH: Já za sebe můžu říct, že si televizi pouštím jako takovou zvukovou kulisu místo rádia, když jsem doma sama. Takže při tom můžu třeba žehlit. A stačí mi slyšet jen ten začátek a pak si domyslím konec.

A: *No některý ani konec nemají.*

KH: Tak a poslední otázka: Kolik tak času strávíš denně u televize?

A: *Moc ne. Maximálně večer tu hodinu, když se na něco koukáme, a někdy ani to ne.*

KH: Nenapadá tě ještě něco, co jsme neřekly a ty bys na to chtěla upozornit?

A: *Ne, nic.*

9.2 Příloha č. 02: Přepis rozhovoru č. 02

K zadání neměla žádné otázky. Následuje případová studie. (příloha č. 2)

KH: Vysvětlíš mi prosím tě myšlenku obrázku?

A: *V poslední době nám zabírala televizi hlavně moje mladší sestra, takže jsem se koukala jen na zprávy. A tam říkali, že zemřela švédská princezna Lilian Daviesová⁶, tak jsem nakreslila ji.*

KH: Aha, tak to jsem vůbec nezaregistrovala. Řekla bys mi o ní něco?

A: *Před tím, než zemřela, tak jsem věděla, že existuje. A teď, jak jsem hledala na internetu, tak jsem zjistila, že její příběh byl hodně podobný Dianě.*

KH: A ty sis to vybrala kvůli jejímu příběhu, nebo kvůli tomu, že to bylo v poslední době ve zprávách?

A: *Jednak kvůli těm zprávám, ale také kvůli ní. Také mám ráda Švédsko jako zemi, prostě tu bylo více věcí dohromady.*

KH: A ona byla mladá, když umřela?

A: *Když umřela, tak už jí bylo něco přes 95, ale já jsem našla právě dřívější fotky.*

KH: A ovlivnilo tě nějak, když umřela, když znáš její příběh?

A: *Neřekla bych, že by mě to ovlivnilo nějak v životě. Zajímala jsem se o ni díky tomu, že jsem se nějakou dobu zajímala o panovnické rody.*

KH: Takže jsi kvůli tomu například nebrečela?

A: *Ne, to ne. Já jsem ani nebrečela, když mi umřela prababička.*

KH: Tak každý to prožívá jinak. Takže emocionálně tě to nějak neovlivnilo?

A: *Jde spíš o takový pocit. Je to něco vážného. Jedná se spíš o úctu k člověku.*

KH: A ty jsi ji znázornila ve svatebních šatech?

A: *Ne. Jsou bílé, jakože šla do nebe.*

KH: Tak ti děkuji. Napadá tě ještě něco, co dodat?

A: *Ne.*

⁶ Lilian Daviesová byla neurozeného původu. Narodila se v roce 1915. Její vztah k Bertinu se stal jedním z nejznámějších milostných příběhů, které si Švédsko pamatuje.

9.3 Příloha č. 03: Přepis rozhovoru č. 03

K zadání neměla žádné otázky. Následuje případová studie. (příloha č. 3)

KH: Představila bys mi prosím tě tvoje postavy?

A: *Ta první je Violet. Když jsem byla malá, tak jsem koukala s bráchou na Temnou věštbu. Bylo to o sourozencích, kteří našli komiks, který předpovídal jejich budoucnost. Ty postavy sice měly jiná jména a i vypadaly jinak, ale byly to oni v komiksově verzi, kde byly dvojčaty.*

KH: A tu dívku tedy jsi měla ráda?

A: *Ano, ona byla taková tajemná.*

KH: A byl to seriál, který pokračoval, nebo to bylo bez děje?

A: *Tohle bylo hrané. A ty kreslené postavy se snažily dostat do toho jejich světa. Neustále se tam dělo něco nového a i zjišťovaly se nové věci.*

KH: Takže ona byla pro tebe i hrdinka?

A: *Ano.*

KH: Snažila ses například oblíkat stejně jako ona?

A: *To ani ne. Hlavně ona má neustále jen to jedno oblečení.*

KH: A ani účes ses nesnažila dělat stejný, když vidím, že máte stejně dlouhé tmavé vlasy?

A: *To ne ani. Já jsem úplně na to zapoměla, jak to přestali dávat, a teď, jak jsem viděla tu fotku, tak jsem ten seriál rozkoukala znovu. A pak ty vlasy, ono by to bylo nepraktický nosit to takhle.*

KH: A když jsi byla malá, snažila ses hledat tu postavu i v někom jiném? Například doma, nebo když jsi šla po ulici?

A: *To ani ne. Mně se spíše líbilo, že se o té postavě moc nevědělo. A s nikým jsem si ji nespojovala.*

KH: Tak a teď se přesuneme k té druhé. Řekneš mi o ní něco?

A: *Je to Mandy ze Špionek. Ona byla nesympatická už tak, že byla vytvořená, aby byla nesympatická. Ona tam byla jen proto, aby otravovala těm hlavním hrdinkám život.*

KH: A tento seriál běžel ve stejnou dobu jako Temná věštba?

A: *Já myslím, že ano.*

KH: A kolik ti bylo let, když ses na to koukala?

A: Na Temnou kletbu jsem koukala tak od 8, ale Špiónky si už nepamatuju. Ale většinu dětství.

KH: Tak a poslední otázka: Když jsi je neznala a znala je jen od pohledu, chtěla by ses s jednou z nich kamarádit? A s kterou?

A: Podle vzhledu bych brala tu Violet, protože vypadá obyčejně.

KH: Takže modrý vlasy ti přijdou nereálné?

A: To ani ne, spíš mi přijde Mandy jako královna školy.

KH: Napadá tě ještě něco, co dodat?

A: Ani ne.

9.4 Příloha č. 04: Přepis rozhovoru č. 04

KH: Pamatuješ si ještě na Šmouly?

A: *Ano.*

KH: Tak bych tě chtěla poprosit, abys mi namalovala jednoho Šmoulu tak, jak si myslíš, že by mohl vypadat.

A: *Jak jako?*

KH: Jde mi tu o to, jak se budeš držet televizní předlohy.

A: *Takže si mám vytvořit svého Šmoulu?*

KH: Přesně tak. A kdyby ses rozjela, tak jich můžeš nakreslit víc. Jde mi o to, jak jsi ovlivněna jejich podobou. Protože kdybys o nich četla, tak jestli by sis nepředstavila jinou postavičku.

A: *Takže nemají být typicky modrý?*

KH: To nechávám zcela na tobě. Můžeš je udělat stejně, nebo úplně jinak, záleží jen na tvé fantazii.

KH: Je nějaká předloha, podle které ses držela? Tím myslím například barevnost, typ postavy?

A: *Ne. Já jsem si našla jen obrázky těch Šmoulů, abych si je připomněla, a podle toho jsem dělala ty postavy.*

KH: A držela ses i té barevnosti.

A: *Hm.*

KH: Já se ti musím přiznat, že po prvním zhlédnutí mně naskočil film Avatar, kde byly také modré postavy.

A: *Tak ten jsem ještě neviděla.*

KH: Držela ses té barevnosti kvůli tomu, že se ti k nim nehodila jiná barva?

A: *Držela jsem se jí, aby bylo poznat, že to jsou opravdu Šmoulové.*

KH: A hodila by se ti k nim i jiná barva? Já bych třeba osobně volila teplejší odstíny.

A: *Hm, je pravda, že to vypadá tak jako odtažitě a přitom studeně.*

KH: Mohla bys mi pro jistotu pojmenovat Šmouly?

A: *Silák, Koumák, Tatka Šmoula, Šmoulinka a Šprýmař.*

KH: Super, tak jsem je poznala. Tak a teď se vrhneme na každou postavu zvlášť. Začneme tím Silákem. Zkus mi o něm něco říct. Když mi to nebude stačit, tak ti do toho zasáhnu. Hlavně tedy ty typické rysy.

A: Snažila jsem se hlavně nakreslit typický rysy ze seriálu, protože každý má něco typického, na co se specializuje. Tak u něho je to ta síla, a proto ty činky.

KH: Má nějakou návaznost to srdíčko?

A: *To měl v tom seriálu na ruce, tak jsem ho tam nechala.*

KH: Tak a Koumák?

A: *On je takový až moc přechytralý a sebejistý a kvůli tomu ho všichni dalo by se říct, že nesnáší. Ne, že by mu něco chtěli udělat, ale je otravný tím, jak je namyšlený.*

KH: Přemýšlela jsi nad tím, proč má brýle?

A: Protože s sebou nosí neustále ty knížky, něco zapisuje většinou při špatném světle. Tak se ani nedivím.

KH: Mně třeba přijde, že je to takový symbol chytrosti. Tak a Taťka Šmoula.

A: *U něho mi šlo hlavně o to ukázat, že je to takový vůdce. Brácha mi řekl, že vypadá jako Praotec Čech.*

KH: Mně trochu přišel jako Mikuláš. A co ta hůlka? Něco symbolizuje?

A: To vůdcovství.

KH: A ten plášť, když ho má i na hlavě?

A: *Jen mě to napadlo a hlavně jsem nevěděla, co mu mám udělat za vlasy.*

KH: A Šmoulinka?

A: *Šmoulinka je opravdu tou bílou lodí. Ona je taková nevinná a milá a až moc hodná. A v jednom díle bylo, že ji vytvořil Gargamel, tak možná proto.*

KH: Mně trošku přišla jako takový sexy idol tím, jak má na břicho vidět svaly. A poslední je Šprýmař.

A: *Tady jsem opravdu nevěděla, jak ho nakreslit, ale nakonec jsem ho udělala tak, že jak si dělá ze všeho srandu, tak takový omluvný postoj a za zády má nějaký balónek s vodou.*

KH: Koukám, že jsi nikomu neudělala nějakou pokrývku hlavy. Nepřemýšlela jsi nad ní?

A: *Přemýšlela, ale když jsem to zkusila, tak si byli strašně podobní.*

KH: Chtěla bys být Šmoulou?

A: *Asi ne.*

KH: A když už bys nad tím přemýšlela, chtěla bys být tím svým, nebo tím, co se objevuje v televizi?

A: *Spíše tím televizním.*

KH: Protože je spíše pro ty nejmladší?

A: *Právě, protože malé děti se mají dobře a nesnesly by, kdyby se jim stalo něco vážného. Sestra vždycky brečí, když se v televizi něco děje.*

KH: Kolik je sestře?

A: *Pět let. Ted' už ani tolik ne, ale dřív, když se v televizi někomu něco stalo, tak brečela. A když jsem jí řekla, že je to film, tak se na mě začala rozčilovat.*

KH: No ty děti to vnímají jinak. Myslíš si, že ti televizní Šmoulové jsou pro děti vhodné, nebo bys tam něco pozměnila?

A: *Já si myslím, že jsou pro děti vhodné. Teda je tam ten Gargamel, který představuje nebezpečí, ale když už na to koukají déle, tak je každému jasné, že nemůže vyhrát.*

KH: Tak ono se většinou objeví záporná a kladná postava v jednom seriálu.

9.5 Příloha č. 05: Přepis rozhovoru č. 05

KH: Je nějaká předloha, podle které ses držela?

A: *Vzhledem k tomu, že jsem ji dlouho neviděla, tak jsem si vybrala každého doktora z jiného pořadu.*

KH: Řekneš mi tedy, která postava kam patří?

A: *Tak to nevím, jestli budete znát. Já koukám hodně na japonské anime. Ta první je z Deadman Wonderland, kde byla doktorkou ve vězení. Ten druhý je Code Geass a to poslední je napůl hra.*

KH: Držela ses nějakých rysů, které mají postavy v Ordinaci?

A: *To ani ne. Spíše jsem sáhla jinam, protože to kvůli sestře nestíhám.*

KH: Koukám, že jsi zůstala u bílých plášťů. Je to náhodné?

A: *Jednak kvůli tomu, že to bylo na předloze, a pak si neumím představit doktora, který by alespoň něco bílého přes sebe neměl. Je to takový archetyp. Až na Doktora House, který toho porušuje víc.*

KH: Jojo, to máš pravdu. Mohla bys mi popsat jejich roli v seriálu?

A: *Tak ta první, v tom v seriálu bylo tajné oddělení ve vězení. Ona byla docela „psycho“ a i vyndavala orgány. Užívala si toho, že měla moc nad lidmi, ale když se musela sama na sebe spolehnout, tak byla v koncích.*

KH: Máš tu postavu ráda z toho hlediska, že není úplně ideální postavou.

A: *Jako tohle se mi na ní líbilo. Ale když to vezmu obecně, tak ji moc ráda nemám, protože tam sama dělala všem problémy a samotný se jí nikdy nic nestalo. Sama byla chráněná.*

KH: Já jsem si všimla, že kouří.

A: *To nevím. Spíš asi, aby byla dokreslená její bezstarostnost. Nevím, jak lépe to pospat.*

KH: Mě napadlo, jestli si tou cigaretou něco nekompenzuje.

A: *No ona tam moc nebyla ukázaná. Objevila se až na konci. Dávala tam něco lidem, aby jí poslouchali a byli pak poraženi. A ona tam i ječela a ten ředitel: „Nebreč, už dávno si prošvihla svůj věk“. A to mi přišlo roztomilý. Protože ona už byla ve věku, kdy měla vědět, co od života chce. Ona tam ani nedělá nic důležitého.*

KH: Ona tam jen vyplňovala čas?

A: *Přesně. I když byla tam třeba. A bylo to tajné i nezákonné a pro ni to nic nebylo.*

KH: Mě teď napadl ten tvůj první obrázek, že ona si tím seriálem jen proplouvá. A ten uprostřed?

A: Ten byl takový veselý, ze všeho si dělal srandu. Nebral nic vážně. A byl tam nejlepším doktorem na oddělení, protože všechno dokázal udělat.

KH: Takže to byl typ ideálního člověka?

A: Jo.

KH: A nebyl namyšlený?

A: Právě, že ne. Spíše trochu šílený.

KH: A ten třetí?

A: To byla jakoby hra zkombinovaná s prvky anime. Tam měla holka se svým klukem nehodu, který ji při té nehodě ochránil, takže se jí nic nestalo. A jeho odvezli do nemocnice, kde byl tento mladý doktor, který zrovna vystudoval a snažil se tu dívku uklidnit a pomoci jí.

KH: Koukám, že jsi nakreslila tři odlišné postavy díky jejich příběhům. Slečna je záporná postava, ten uprostřed charakterizuje tu ideální postavu a ten poslední je mladý a záleží jen na něm, jak bude pokračovat.

A: Přesně tak.

KH: Chtěla bys být lékařkou?

A: Já jsem se dřív bála krve, ale teď už by mi nevadila, ale spíše bych měla strach, že bych někomu něco udělala.

KH: Takže to už je úplně všechno.

9.6 Příloha č. 6: Vzor dotazníku

Milá zákyně, milý žáku,

tento dotazník jsem vytvořila proto, abych zjistila vliv televizního obrazu na tvé pojetí vizuality. Získané informace budou použity výhradně k mým studijním účelům a nebudou poskytnuty třetí osobě. Dotazník je anonymní, proto se nikam nepodepisuj. Tvé odpovědi jsou pro můj výzkum velice důležité, a proto Tě prosím o co největší upřímnost. U každé otázky nalezneš pokyny k vyplnění dotazníku (odpovědi se u nějakých otázek kroužkují a u jiných doplňují).

1. **Jsem** (zakroužkuj pouze jednu odpověď):

- a) děvče b) chlapec

2. **Je mi** (zakroužkuj pouze jednu odpověď):

- a) 11 b) 12 c) 13 d) 14 e) 15

3. **Bydlím** (zakroužkuj pouze jednu odpověď):

- a) ve vesnici (do 3000 obyvatel) b) ve městě (nad 3000 obyvatel)

4. **Ve svém volném čase** (vyber si na stupnici od 1 do 5; 1 je pro aktivitu nejčastější a 5 pro aktivitu nejméně provozovanou, popř. doplň):

a) sleduji televizi	1---2---3---4---5
b) jsem na počítači	1---2---3---4---5
c) poslouchám hudbu	1---2---3---4---5
d) čtu si knihu nebo časopis	1---2---3---4---5
e) trávím čas s přáteli	1---2---3---4---5
f) sportuji	1---2---3---4---5
g) jiná odpověď: _____	1---2---3---4---5

5. **U televize trávím denně** (zakroužkuj pouze jednu odpověď, popř. doplň):

- a) méně než hodinu
b) 1-2 hodiny
c) 2-4 hodiny
d) 4-6 hodin
e) jiná odpověď: _____

6. **Nejraději se koukám na** (zakroužkuj maximálně 2 odpovědi, popř. doplň):

- a) horor
b) animovanou pohádku
c) hranou pohádku
d) zpravodajství
e) akční film
f) historický film
g) sportovní přenos
h) přírodopisné pořady
i) jiná odpověď: _____

7. Moje nejoblíbenější pořady jsou (uved' 3 pořady):

8. Vůbec se nekoukám na (zakroužkuj maximálně 2 odpovědi, popř. doplň):

- a) horor
- b) animovanou pohádku
- c) hranou pohádku
- d) zpravodajství
- e) akční film
- f) historický film
- g) sportovní přenos
- h) přírodopisné pořady
- i) jiná odpověď: _____

9. Jakému televiznímu hrdinovi se podobám? A proč? (Uved' jednu postavu a několika větami popiš, jaký má vzhled, jak se obléká a jak na tebe díky tomu působí. Čím myslíš, že se jí podobáš?)

10. Jakého televizního hrdinu vůbec nemám rád? A proč? (Uved' jednu postavu a několika větami popiš, jaký má vzhled, jak se obléká a jak na tebe díky tomu působí. Proč ho nemáš rád?)

11. Chtěl bych být někým, kdo se objevuje v televizi, ať už ve filmech, ve zpravodajství nebo v něčem jiném? A proč? (Uved' jednu postavu/osobu a několika větami popiš, jaký má vzhled, jak se obléká a jak na tebe díky tomu působí. A proč bys jí/jím chtěl/a být?)

Děkuji za spolupráci.

9.7 Příloha č. 7: Dotazník pro rodiče testovaných dětí

Jméno žáka/žákyně: _____ Třída: _____

Dobrý den,

jsem studentka třetího ročníku Fakulty pedagogické na ZČU v Plzni a píši bakalářskou práci na téma: "Televizní obraz v žákovském pojetí vizuality." Chtěla bych Vás požádat o souhlas ohledně vyplnění dotazníku Vaším dítětem, který bude použit do mé bakalářské práce. Otázek v dotazníku bude asi 11 a budou se týkat vlivu televizního obrazu na pojetí vizuality u dětí od 11 do 15 let. Informace jsou anonymní, dotazníky nebudou podepsané, a budou použity výhradně pro moji práci.

Děkuji za spolupráci, s pozdravem Karolina Holubová.

Souhlasím s vyplněním dotazníku: ANO x NE

V Plzni dne _____ Podpis zákonných zástupců: _____